

CĂTĂLIN RĂDULESCU

POVESTIRI DIN ESTUL ÎNDEPĂRTAT

III

SEMĂNĂTORUL
Editura online - decembrie 2008

Povestiri din Estul îndepărtat

CĂTĂLIN RĂDULESCU

CUPRINS

Bicilis-ul nostru cel de toate zilele <i>-microroman-</i>	Pag. 2- 22
Inimă de dulgher <i>-microroman-</i>	Pag. 23 - 48
Revoluție și premeditare	Pag. 48 - 56
La cruce	Pag. 56 - 63

Povestiri din Estul îndepărtat

Bicilis-ul nostru cel de toate zilele^{*}

- microroman -

Războiul era pierdut. Una câte una, cu pierderi mari, ce-i drept – râmlenii reușiseră să cucerească și distrugă toată salba de fortificații din jurul capitalei Sarmisegetuza. Împăratul Traian nu putuse uita ulcerarea de cu câțiva ani înainte când la Tapae ajunsese în situația de a-și rupe veșmintele imperiale pentru oblojirea rănilor soldaților și, acceptând vremelnic în scopul câștigării de timp postura *Fiului lui Scorilo de Client al Imperiului Roman*, pregătise meticulos o nouă campanie a cărei desfășurare avea să se anunțe cumplită. După ce totul a fost gata iar meșterii fierari au bătut pe nicovală și ultima săgeată ce urma să intre în dotarea armatei, după ce inginerii au terminat de durat și ultimile catapulte și mașini de asediu ce urmau să participe la expediție, după ce lucrătorii lui Apolodor din Damasc terminară de zidit și cel din urmă bloc de piatră din podul durat peste Istru, Împăratul își puse în mișcare uriașa mașinărie de război pentru a șterge rușinea pe care legiunile sale o suferiseră cu patru ani în urmă.

- **Prietenii și Aliații noștri Romani** nu au intenții rele prin durarea acestui pod! liniști Bicilis pe căpeteniile geto-dace. - Ceea ce se contruiește acum la Drobeta reprezintă începutul unei prietenii durabile între noi și puternicii noștri vecini de la Sud. Să

*

Sfetnic al regelui Decebal, care după terminarea războiului daco-roman din 105-106 d.Ch. a trădat, dezvăluind romanilor locul unde se afla ascuns tezaurul dacic.

nu-l distrugem! Gândiți-vă, legați de Moesia carele noastre cu miere, aurul și grânele noastre vor putea trece mai repede dincolo, spre a ne aduce banii, inginerii și armele atât de trebuincioase pentru a ne apăra de pericolele din viitor.

Căpeteniile daco-gete privesc fără mimică pe atât de aparent-credinciosul sfetnic. Își aruncă o privire în apele învolburate ale Istrului, stând în dubiu dacă nu cumva acea ctitorie nu prezintă cumva mai multe avantaje decât dezavantaje.

Doar Bicilis continuă să negocieze, de data asta în tabăra cealaltă:

- Grăbiți-vă! Orbi în fața avantajelor ce s-ar ivi din unirea lumilor noastre prin durarea acestui măreț viaduct – căpeteniile geto-dace împreună cu alte rude tracice se pregătesc să vă atace și să măcelăreasă lucrătorii și inginerii! Grăbiți-vă, dar – repede, mai repede!...

În ăst timp, mușuroiul de muncitori ce roboteau la durarea mai grabnică a punții între cele două lumi lucrau mai departe nestingheriți, în zgomotele de unelte și strigăte ale celor aflați pe luntrile ce dădeau rotocoale largi picioarelor viaductului pe jumătate durat.

De acum, ultima piatră a fost zidită pe malul barbar. O vreme, ctitoria rămase pustie, ca și cum ea ar fi fost durată doar pentru a spori numărul de minuni arhitectonice ale Antichității. Dar într-o dimineață limpede și însorită, tumult mare de aude dinspre malul moesian; la puțin timp, o văpaie precum un uriaș arc de foc se întrezărește la capătul celălalt al punții: era armata romană, înveșmântată toată în fier, cu mulțime de sulițe și steaguri ce păreau a atinge țăriile cerului, cu mușuroi de chesoane trase de cai strălucitori, cu companii întregi de arcași urmați de o mulțime înfricoșătoare de mașini de asediu; invazia începuse.

Mobilizarea disperată și în pripă a Regelui geto-dac nu a fost de mare folos. Exact în locurile în care cu câțiva ani în urmă armata sa reușise a obține un onorabil scor de remiză, acum este spulberată căci, localnicii cu tot uriașul lor spirit de sacrificiu, neajutați de militarii de profesie ai Regelui - nu reușesc să oprească marea cea mai strălucită Armate a Antichității, ce sistematic –

chiar dacă cu sacrificii uriașe – reușește să cucerească metodic una câte una așezările de relativă câmpie de până la poalele Munților Carpathus. De la asedierea primei fortificații din salba de cetăți ce apără Cuibul de Vulturi Sarmisegetuza, armile Hades-ului par să se abată asupra oștenilor Împăratului; bărbați îndesați și nu prea înalți, cu ochii firoși de un albastru sălbatic se aruncă la fiecare asalt asupra invadatorilor și, cu săbiile lor scurte și grele turtesc strălucitoarele odinioară coifuri și platoșe romane; săgeți bine țintite și pari ascuțiți străpung trupurile atacatorilor deschizându-le în trupuri răni de moarte, bolovani uriași din vreme pregătiți pornesc în drumul lor zărghit acoperind urletele și disperarea soldaților râmleni de dinainte de moarte; Împăratul privește descumpănit la soldații ce fug îngroziți, ignorând amenințările și sudălmile centurionilor ce îi mânaseră de la spate, regretând acum războiul dezlănțuit, dându-și totodată seama că în acel moment cale de retragere nu mai există, căci necîștigarea conflictului ar duce de răpă nu numai prestigiul său ci al întregului Imperiu, inspirând la nesupunere și celelalte popoare îngenunchiate în ultimile secole în care ar fi putut să se reaprindă năzuința spre libertate; „*Prieteni și Aliați ai Poporului Roman*”; *ar fi trebuit să le acordăm această titulatură de la început*” – cugetă stăpânul Romei, prea târziu însă; una câte una fortificațiile cad, de fiecare dată însă cu prețul unor lugubre hecatombe din partea invadatorului, ce a presărat pantele carpatine cu ciorchini de morți și pâraie de sânge ce se scurg încet spre poalele munților, în vreme ce râmleni muribunzi acoperiți de stindardele ferferițite țintesc târându-se chinuit cu ochi goi cerul, iar caii scurmă fornăind agonic cu copita pământul.

Sarmisegetuza! În fața ochilor împăratului se înfățișează acum ultimul bastion al Regelui Dac! Cu cele din urmă puteri, luptătorii romani se avântă într-un iureș nebunesc. Urletele lor de durere se aud curând, sub ploaia de sulite, săgeți, pari ascuțiți și bolovani ce neîndurător își ating ținta; cazane cu smoală sunt răsturnate peste asediatorii de la poalele zidului, vipere sâsâind setoase de sânge se încolăcesc ucigându-i pe râmleni în îmbrățișările lor sepulcrale.

Din biuvacul său, Împăratul privește cu ochi măriți de groază la carnagiul trupelor sale. Constată cum mașinile de luptă ale inamicului dobândite în cei câțiva ani cât acesta fusese **Client** al Imperiului își fac neînduplecat datoria aruncând frânturi de stâncă și grinzi grele de stejar până aproape de tabăra sa; când umbrele înserării își lasă giulgiul, pâlcuri de soldați cu priviri rătăcite se apropie dezordonat de tabără, neîndraznind să privescă înapoi; câteva ceasuri, până la apariția zorilor, își vor îngădui puțină odihnă.

De partea cealaltă, Regele Dac își privește luptătorii cu ochi în care flacăra îndârjirii a rămas nestinsă; morți mulți se află lângă creneluri, de parcă doar cu sufletul ar fi dorit să urce la Zamolxis, trupul lasându-și-l în lumea pământească spre a-și face pe mai departe datoria de oștean; în privirile luptătorilor rămași în viață, citește aceeași flacăra a nebuniei ce se oglindește în ochii luptătorului care are de gând să cedeze doar o dată cu ultima suflare.

- Ce vom face de acum, oșteni?

Unul din ei, vânjos și la jumătatea maturității răspunde cu glas de stentor:

- Or liberi pe acest pământ sub domnia ta, Mărite Rege – or în Împărăția lui Zamolxis!

Și privesc cu toții îndârjiți la cazanul uriaș în care fierbe ca o enormă pustulă cu puroi teribila otravă, pregătindu-și totodată ultima sulită în care sunt decizi să se arunce cu o clipă înainte de a cădea vii în mâna dușmanului.

Dar săgețile, parii ascuțiți și sulitele sunt pe terminate, oblojelile se vor isprăvi curând din pricina prea multilor răniți, merindea aproape că nu mai există, iar apărătorii sunt mult împuținați. În tabăra adversă Împăratul constată aceeași situație pentru legiunile sale, gândindu-se chiar că nici prestigiul său nici al Imperiului nu merită priveliștea sinistrală aflată de jur-împrejurul lui, unde fala Împărăției Romane zace însângerată în acest teritoriu unde groaza și moartea par să se fi înfrățit cu băștinașii. Și este chiar la un pas să ordone retragerea generală peste Istru.

În acel moment dramatic nu se putea să nu intervină „geniul” salvator-diplomatic al unui atât de abil samsar ca Bicilis:

- Mărite Rege, îndrăzni el a se apropia într-un târziu de stăpânul său, e limpede că râmlenii care au venit câtă frunza și iarba ne vor răzbi definitiv dacă vom continua a ne apăra în acest loc. Ascultă-l pe umilul tău sfetnic, Mărite Stăpân – și retrage-te spre Răsărit în ținuturile carpilor și costobocilor dintre Pruetus și Nistrus, unde vei găsi forțe noi și resurse proaspete spre a continua dreapta ta rezistență! Nu mai zăbovi, Stăpâne, pleacă acum – fără să vestești celelalte căpetenii spre a nu le descumpăni!

Și spre edificare, vicleanul slujitor îl îndeamnă pe stăpânul său a privi spre tabăra romană unde luptătorii nu mai erau chiar câtă frunză și iarba, pregătindu-se chiar a fece cale întoarsă. Regele dac privește, nedeslușind însă și gemetele de durere din tabăra adversă, prea stinse spre a răzbate până la urechile sale. Apoi se hotărăște că el nu are dreptul să-și încredințeze prematur și egoist viața Stăpânului Suprem – Zamolxis. Datoria supremă către poporul său trebuie să-l țină în viață! – Și pornește cu pași hotărâți spre tunelul secret, prin care avea să iasă la lumina zilei undeva, departe, într-un loc de nimeni știut.

Ieșit o dată cu el, nevăzut de nimeni, Bicilis o ia pe povârniș, spre tabăra vrajmașă:

- Regele dac a fugit spre complicii săi dinpre Soare-Răsare de unde vrea să vină cu forțe proaspete spre a vă lovi din nou! Foamea și boala îi risipește însă pe apărătorii din fața voastră! Curând, au de gând să deschidă porțile cetății! Atacați dar cu vigoare acum, și victoria va fi neîntârziat a voastră!

Și reîntors tainic la cei pe care i-a vândut, trage barele grele ale porții masive, întredeschizându-le. Soldații ultimei legiuni rămase și Împăratul lor privesc uimiți, nevenindu-le să-și creadă ochilor. Pornesc în iureș nebun și disperat, hotărâți să treacă de acea poartă chiar dacă dincolo îi i-ar pândi pe toți o capcană ce îi va duce la neant.

Dar dincolo nu i-a așteptat decât rodul trădării, dulce ca mierea pentru ei, oferindu-le perspectiva unei victorii la care nu mai sperau.

Strigând surprinși, apărătorii daci se aruncă la rându-le asupra asediatorilor. Este prea târziu însă. Luptătorii vrăjmași deferlează de pretutindeni. Cu o clipă înaintea morții, asediații aruncă torțe aprinse asupra baloților de fân pretutindeni existenți; femeile lor despletite se aruncă cu rânjete de fiară asupra soldaților vrăjmași care cu carotidele sfâșaiate de unghiile lungi încearcă să le salveze dintre pereții fortificației acum în flăcări...

*

... ajuns departe, Regele Dac privește zâmbind plin de speranță ultimile creste scäldate în nori ce-l despart de supușii săi de la Răsărit. La rândul lor, aceștia au prins de veste că de ei se apropie Regele, pregătindu-se să-l primească cu toată cinstea apoi să pornească după dânsul întru eliberarea Regatului. Printre trecătorile abrupte ale versanților orientali se zărește un nor de colb: este suita care se apropie să-l întâmpine, aflată însă încă la mare distanță. Ostenit, Regele pornește fără grabă într-acolo. Deodată în spatele său se aud ropot de copite și zângănit de arme.

- Predă-te, o, tu viteaz Rege trac și viața îți va fi cruțată. Vei face doar fala carului triumfal cu care Stăpânul Lumii se va întoarce la Roma, mergând în urma acestuia. O dată ajuns, vei fi tratat cu toată cinstea, cum se cuvine unui sclav de seamă!...

Monarhul grăbește pasul. Suita salvatoare care chiar dacă s-a mai apropiat întrucâtva, este totuși prea departe spre a-i veni în ajutor. În curând își dă seama că va fi prins. Hotărârea o ia rapid, acum are deplină justificare a-și încredința ființa în mâna lui Zamolxis. Și, cu privirile pierdute spre crestele salvatoare de unde norul de praf se vede acum mai lămurit, își smulge cu gest scurt pumnalul pe care și-l înfige în inimă.

Ajunși lângă trupul neînsuflețit, urmăritorii se uită uimiți unul la altul; își scot coifurile strălucitoare, privind cu respect la Regele acum fără viață, pe ale cărui trăsături se poate citi aceiași inebriabilă hotărâre chiar și scufundat în neființă. - „*Asemenea popor vrem noi să învingem?*” – par a-și spune în timp ce se privesc

contrariați. Apoi iau seama la colbul de praf aflat acum amenințător de aproape.

În pripă execută porunca împărătească: - „*Dacă nu se dă prins viu, să-mi aduceți chezaș al faptului că nu mai e în viață capul și mâna lui dreaptă!*” – După ce au dus la îndeplinire porunca, se îndepărtează într-un iureș nebun, cu spaima morții în suflet. Norul de colb era acum primejdios de aproape.

Ajunși lângă Regele lor, călăreții îl privesc la început cu figuri împietrite. În ochii lor ca tăria cerului se oglindește la un moment dat o mânie cumplită. Ridică trupul mutilat pe calul ce-l pregătiseră pentru Stăpân și pornesc grabnic înapoi în urletele cumplite ale drapelului cap-de-lup.

*

- Crezi că ai totul la picioare, Mărite Împărate – nu? Chiar capul și mâna dreaptă a celui mai mare dușman al tău... Ei bine, dezvelind unde ți-am spus apele sargete, vei afla comori care depășesc bogățiile luate la un loc ce există acum la Roma!

Și, într-adevăr, de sub albia dezvelită de ape sub ochii romanului apare Minunea: mulțime de aur prelucrat în toate formele – monede, mici figurine, salbe și chiar lădițe cu praf curat din prețiosul metal.

- Ei? Ai văzut că nu ți-am înșelat încrederea? Îmi dai acum postul de prim-sfetnic al tău?...

Cu un ochi, râmleanul privește admirativ la jocul de lumini izvodit de prețiosul metal, dar cu nemărginită scârbă la cel aflat la stânga sa:

- De ce?... Ca să mă trădezi într-o zi pe mine, așa cum ai făcut cu stăpânul tău?

Și aplecându-se spre o lădiță cu săculeți ce străluceau de metalul sacru apucă unul, aruncându-l celui ce îl privea încă zâmbind greșos.

- Na! Prețul obișnuit al trădătorilor! Nu mai mult de atât! Și-acum, centurioni – izgoniți-l din tabără!...

- Mărite Împărate!...

- Pleacă – mi-e scârbă de tine! Soldați, luați-l!...

O vreme, Bicilis a hălăduit ca o fiară de pripas. Se hrănea cu tot ce era comestibil, de la mici viețuitoare ce reușea să le prindă în drumul său, până la rădăcinile amare pe care le găsea scormonind cu unghiile prin zăpada acelei teribile ierni. Doar apa limpede a izvoarelor ce nu seacă sau îngheță nicicând îi mai aduceau o undă de înviorare în felul de existență pe care singur și-l alesese. Într-un rând însă, ajunse fiindcă nu-și luase seama lângă un sălaș. Rătăcindu-se, mersese prea mult spre Soare-Răsare.

- Cine ești și ce cauți în sălașul nostru?i se puse o mână grea pe umăr.

Îl privea pe cel de lângă el fără a zice nimic.

- Tu vii cu mine!... mai spuse straja și se așternură la drum.

În văgăuna unde își avea adăpostul un **tarabostes**, lăsă să-i cadă moale pe pardoseala de piatră săculețul obținut ca preț al trădării. Căpetenia militară îl privi fără să întrebe nimic, și nici nu fu nevoie – căci înțelese tot din bolboroselile celui ce aiura cuprins de fierbințeală. Ba chiar îl și îngriji, iar în prima dimineață când oaspetele putu sta în șezut la marginea culcușului, din nou nu-i spuse nimic. Doar îl privea țintă.

- Iertați-mă, se ridică acesta în genunchi când pricepu care este pricina pentru care toate privirile îl fixaseră. Iertați-mă, o voi frați ai mei – sau mai bine omorâți-mă!...

- Tu nu meriți nici măcar atât, bitang denaturat al neamului omenesc. Dacă nu au făcut-o până acum romanii, au știut ei ce au știut! – Cu atât mai puțin ne vom murdări noi custurile cu tine, nu le vom face acest serviciu! Pleacă!...

*

Pentru o vreme, bitangul și-a reluat viața care părea a fi de atunci în colo a unui etern rătăcitor. Trecea prin creieri de munți și păduri întunecate, pe crestele etern înzăpezite ale Carpaților atinse doar de păsările măiastre ale cerului; din loc în loc în părțile mai practicabile ale munților ori chiar la șes dădea peste câte vreo

așezare umană; de cele mai multe ori se depărta repede înainte de a fi gonit de locuitorii ostili care priveau la trențele cu care era înfășurat ca la ale ultimului râios; altădată, în câte vreun luminiș de pădure, îi dădeau voie în nopțile mai friguroase de iarnă să se apropie de focurile lor, spre a se mai încălzi în lătrăturile câinilor ce nu-l slăbeau aproape întreaga noapte; câteodată oamenii îi aruncau câte o ciozvârtă friptă a vreunui dobitoc sacrificat pentru cină, vorbind pe seama lui în șoptă și într-un grai pe care începea să-l priceapă numai pe jumătate.

Mult-putin, în cele din urmă timpul spălător de păcate a trecut. Până într-o zi, când peste mărețul pod durat cu peste zece ani în urmă o solie a sosit din capitala romană cu o veste cumplită: împăratul Traian a murit pe neșteptate! Bicilis simți că se reînviorează: părea că vremea lui a sosit din nou. A început să reintre cu mai multă încredere în sălașurile de care se ferise atâta amar de vreme, amestecându-se cu oamenii necăjiți și îngrijați, care nu mai luau seama la trențele sale și, între timp fiind o generație mai nouă – nu-i mai cunoșteau păcatul. Începuse să le învețe noul grai din ce în ce mai depărtat de ce știa el, primind chiar și straie primenite.

- Acum, cu Hadrianus proclamat împărat, partidele Romei gândesc altfel – aduse el „vestea”. Vom suferi iar, căci noul stăpân al Râmului va repezi alte oști peste Istru, cu care să supună și restul de Regat dac, rămas liber! Vai nouă!...

Nu uită să se prezinte în fața prefectului și a comisarului imperial.

- E lucru sigur, dacii dinspre Răsărit pe care Roma în marea ei mărinimie i-a lăsat liberi se vor răscula, profitând de temporarul hiatus. Să fim pregătiți!

Chiar în noaptea aceea plecă spre Soare-Răsare; era grăbit, avea de dus „știri” ce nu suportau amânare.

Ajuns în ținuturile dintre Pruetus și Nistrus, constată că și aici oamenii mai îmbătrâniseră, alții începând să le ia locul. **Tarabostes**-ul care refuzase odinioară să-și mânjească sabia cu sângele lui – precum și o mare parte din tovarășii săi de arme – nu mai trăiau.

- Ce mai așteptați? se prezentă el noilor căpetenii militare care tocmai sperau într-o pace mai lungă, timp în care așezările omenești nou-închegate să prindă mai multă snagă. – Mă veți crede de abia când centurionii și soldații râmleni își vor șterge picioarele cu părul femeilor voastre iar pe voi vă vor fi dus robi la Roma? La arme!

Cu privirile injectate de mânie la numai enunțarea teribilei perspective, prin toate pasurile munților s-au revărsat ca un puhoi furia disperată a dacilor rămași liberi. Era anul 117 după Răstignire. Orice limes găsit în cale a fost spulberat, soldații râmleni din mulțime de garnizoane întâlnite în cale și luate prin surprindere au fost masacrați, armatele răsculate fiind învinse doar cu puțin înainte a fi reușit să calce pe pământurile Eladei. Bilanțul a fost însă îngrozitor atât pentru râmleni cât și pentru armata răsculată în cele din urmă zdrobită; prizonierii au fost executați ca niște lotrii de rând fără a mai beneficia de imparțiala judecată a Dreptului Roman cu care dacă s-ar fi insistat, ar fi existat poate ocazia să pedepsească măcar o parte din instigatori; în urma răsculațiilor zeci de orașe și sate au rămas pustiite, monumente, terme, viaducte și apeducte distruse, câmpuri frumos arate și semănate călcate sub copitele furioase ale cailor, populația înfometată. De undeva, din creierul munților, doar fostul vânzător al Regelui Dac privea satisfăcut, înțelegând acum perfect în ce consta arta de a-i dezbină și stăpâni pe alții.

*

Podul peste Istru împlinea 167 de ani. Câte nu se întâmplaseră în tot acest timp, câte care încărcate cu bogățiile Daciei Traiane nu trecuseră în și dinspre restul Imperiului, câți mesageri nu traversaseră colbuiți spre a transmite vești îngrijorătoare sau anunțând încă o strălucită victorie ce anunța alipirea a încă vreunui teritoriu strălucitei civilizații romane!

Într-o altă dimineață senină de primăvară, asemănătoare parcă celei de blestem de cu un veac jumătate în urmă când cohortele Imperiului purcedeau să treacă peste viaduct întru

înscrierea a încă unei pagini în istoria Europei – pe țările podului intră un călăreț grăbit care nu-și încetini galopul apre a-și îngădui o clipă de răgaz nici chiar când ajunse de partea astalaltă a fluviului. Se oprește doar la Ulpia Traiana, capitala provinciei Dacia, unde intră în reședința marelui comisar imperial ce-l primi de îndată. Curierul îi înmânează un sul cu apostila imperială și după ce salută scurt cu mâna la piept, pleacă la fel de grăbit. La scurt timp, comisarul iese aproape în fugă și cu figura la fel de cernită asemenea fețelor sfetnicilor ce-l însoțesc, spre a intra în sala Consiliului General. Ordinul aurelian sună clar: toată administrația Provinciei Dacia se va retrage, toate trupele disponibile vor porni neîntârziat spre capitala Imperiului, pentru a fi redistribuite pe teatrele de operațiuni unde barbarii nordici supuneau la grave presiuni, amenințând însăși inima Imperiului. Armata și administrația va însoți deci oficialitățile; în măsura în care o dorește, parte din populația civilă poate să vină și dânsa – mai ales Veteranii.

Suntem în anul 271 după Răstignire. Lovite continuu, după 167 de ani de stăpânire, autoritățile romane nu mai pot face față atacurilor semințiilor dinspre Scandinavia aflate la fruntariile nordice ale Imperiului, conjugate cu din ce în ce mai violentele incursiuni ale dacilor liberi aflați de partea cealaltă a fortificației naturale a munților. Pentru acest ultim fapt, Bicilis – avortonul protonațional – are tot dreptul să se simtă mândru: nici o clipă în ultimii 167 de ani nu a încetat a-i *sfătui* și pe unii și pe alții, în timpul liber negociind și cu barbarii nordici istro-goți, așa încât inevitabilele lor incursiuni să fie și de o parte și de alta cu mult mai sângheroase și dătătoare de resentimente decât dacă lucrurile ar fi fost lăsate să meargă de la sine.

*

Dar nimic nu este etern, acestei legi a firii neputînd a se sustrage nici chiar bitangul fără de neam și țară. În final a trebuit să privească în ciudat la apariția primilor hibridi născuți din altoiul

nobil al Romei adaptat aprigului trunchi dac, primii copii de acest fel privindu-l cu ochii lor senini ca pe ceva străin, straniu și izolat. Urmașii Ruboboștilor, Dapycșilor și Scorililor au început să se joace și împrietenească netulburați de vrăjmășia secolelor trecute cu cei ai lui Ovidius, Valentinian și Severus. Ba chiar începură a-și împrumuta reciproc numele pe care și le stâlceau răsând, neștiind că le lasă moștenire generațiilor viitoare, ca și cuvintele cărora uitându-le pronunția originară, le strunjeau iarna în minunate basme născocite la gura vetrei, potrivindu-le graiului lor viitor de oameni ai pământului care în timpul secerișului nu au timp de vorbă multă; crescând împreună, au învățat nu numai să râdă laolaltă, ci și să moară înfrățiți - cu o mână pe armă, cu cealaltă pe plugul de acum cu brăzdar de fier, ale cărui coarne le lăsau slobode numai în răstimpurile când unul lângă altul făceau zid pentru a da ceea ce merită celor ce în nenumărate rânduri îi cercau cu robia; și a venit ziua când din ce în ce mai mult Sabinus era Roles, iar Roles era Sabinus: deveniseră una și aceeași ființă.

Rătăcitorul bitang fost martor cum marele pod a lui Apolodor din Damasc creat cu secole în urmă a început treptat să se dărăpene din pricina timpului scurs peste dânsul și a neîngrijirii de către cei care în cele din urmă au dispărut în masa celor pe care i-au cucerit. Din mărețul viaduct au rămas în final doar câteva blocuri de piatră de pe malul acum daco-roman.

Vrăjmășia dintre cei de dincoace și dincolo de înălțimile carpatine de la Soare-Răsare s-a atenuat pentru ca în cele din urmă să diaspară cu totul. Nu mai era timp de așa ceva; întinderile Europei au început să fie tulburate de seminții până atunci necunoscute, care începuseră încă de la jumătatea celui de-al patrulea veac după Răstignire să irupă neliniștit în istorie. După căderea rând pe rând a voievodatelor lui Glad și Menumorut, a căzut și cel al lui Gelu Românu, ucis mișelește într-o luptă ce ar fi trebuit să fie dreaptă; supușii lui rămași fără stăpân au plecat în bejenie sub conducerea lui Dragoș prin pasurile Carpaților Răsăriteni, nemaifiind acum opriți de urmașii carpile și costobocilor. Iar din acel moment, acel teritoriu avea să ia numele

Moldei, căteaua voievodului ce-și găsisese sfârșitul tragic în vârful unei săgeți neinspirat slobozite.

Apoi lucrurile s-au mai liniștit. Supușii fino-ugricului rege Bella și-au dat seama, precum odinioară soldații lui Traian, că pământul de la Soare-Răsare de dincolo de bucla Carpaților nu-l vor putea în veci cuceri. Cel mai mulțumit a fost bitangul național, care pe întreaga durată a invaziei „negociase” continuu din perspectiva ambelor tabere. Pentru multe veacuri, inima fostei Dacii Traiane avea să rămână sub ocupație străină.

*

Reintrată oarecum pe făgașul ei, viața și-a urmat cursul relativ monoton. Oamenii locului semănau prășeau și treierau, modești și mulțumiți cu ceea ce Dumnezeuul creștin în religia căruia se convertiseră le dăduse cu prisosință: o țară binecuvântată, cu ape multe și izvoare repezi, cu păduri aproape de nepătruns, cu un subsol destul de bogat pentru a-și satisface nevoile lor meșteșugărești. Pășuni întinse atrăgeau turmele păstorilor în ciclica transhumanță, întâlându-se aici bacia de o parte și de alta a munților, sub privirile nemulțumite ale bitangului neliniștit întodeauna de perspectiva tihnei, păcii și armoniei ce s-ar fi putut instaura între oameni.

Mai întâi timid apoi din ce în ce mai hotărât stăpânii turmelor de mioare de pe ambii versanți au început să se apropie. La început s-au privit îndelung, ca doi frați cândva sfădiți ce nu se mai văzuseră demult. Apoi treptat au început să-și încerce graiurile: parcă semănau și nu prea. Cei aproape o mie de ani de despărțire începeau să-și spună cuvântul. Dar treptat-treptat, graiurile au început să se potrivească iar, fiecare cu dialectul lui, amintind din ce regiune a vetrei dacice era cel ce vorbea. Pretutindeni bitangul putea observa cum din combinarea graiului sosit peste podul cel mare acum o amintire, altoit cu limba locuitorilor originari ai plaiurilor mioritice se nasc din nou alte forme, pregătind idiomul comun ce avea să fie folosit de toți locitorii carpato-danubiano-pontici care poate într-o bună zi, când

vitregia istoriei s-ar mai fi îmblânzit, ar fi putut să trăiască din nou reuniți în vatra mult ciuntită a străvechii Dacii.

Tot pripășind de-a lungul și de-a latul lanțului muntos spre a observa înciudat începutul de reînfrățire ce se pregătește – bitangul vede cum în apusul bucolic de soare, un foarte june păstor își trimite spre țăriile ce încep să se decoloreze a amurg trilurile atât de asemănătoare cântecului viețuitoarelor văzduhului. Mioarele sale pasc la o aruncătură de băț de dânsul. Sunt multe, cu lână bogată – se vede că sunt bine îngrijite. Puțin mai departe alți doi baci, fiecare cu turmele lor, vorbesc alene cu glas monoton lăsându-se învâluți de inserarea serafică.

- Deși ești singur, turma ta este mai bogată și mai bine îngrijită, se apropie bitangul de flăcăiașul ce-i zâmbește cu bunătate pe sub mustața abia mijită. – Tu ești mai harnic, se vede de la distanță – s-ar cuveni cei doi tovarăși ai tăi să-ți fie slugi, iar mioarele lor să-ți fie date tot ție!

Flăcăul îl privește pe necunoscut o vreme, glăsuind în cele din urmă cu glasul său cald și domol:

- Fi binevenit, străine, poți să noptezi lângă focul meu. A venit seara, să gătăm de cină, iar apoi să vorbim până va veni vremea de culcare. Șezi, dară!

- Nu, nu, nu-mi trebuie nimic. Voiam să-ți spun numai că ești mai harnic decât ceilalți doi – atât! Cât de nedreaptă este lumea asta că nu dă mai mult decât au celor cu adevărat de ispravă, așa, ca tine!

Feciorul zâmbi din nou, și într-un târziu glăsui:

- Nu-i bine, străine, să judici niciodată pe alții, mai ales când aceia nu au nici o pricină cu tine iar tu nici nu-i prea cunoști. Îngâmfare și fala nu pot să ducă decât la pieire, întorcând adesea norocul împotriva ta. – Dacă eu deși singur am mioare mai mândre și mai multe, se datorează poate faptului că întâmplător oile mele au găsit pe unde am trecut eu pășuni mai bogate, cu iarbă îndestulătoare. Gândesc că mâine să le spun și dâșilor unde sunt acele izlazuri, iar la anu' să fim tovarăși trecând împreună pe acele imașuri cu atât de îndestulătoare și grasă iarbă. Lasă, să avem toți! De ce să nu se bucure și alții de bogăție?...

Alarmată, stârpitura mai privi o vreme la flăcăiașul care începuse a-și trimite din nou minunatele triluri către bolta de acum înstelată. Apoi începu să se depărteze d-a-ndăratelea, trăgându-se lângă ceilalți doi păstori care continuau să vorbească mai departe domol între dânșii.

- Tovarășul vostru este un ticălos. Își râde de voi că deși sunteți împreună, aveți la un loc mioare mai puține și nu așa mândre ca ale lui. A zis că atunci când veți fi sărăcit de tot, o să vă tocmească slugi la el doar pe straie și mâncare. Nenorocire vouă!...

Cei doi baci se întoarseră, privind cu ură la flăcăiașul care continua să-și trimită trilurile îngerești spre candelile cerului. Cuțitele sclipiră scurt în lumina gălbejită a lunii. Flăcăiașul zâmbea acum spre chindia ca de jar, pe care o vedea pentru ultima dată. Cântecul se curmă brusc.

Multe zile și nopți la rând munții vuiră de râsul bitangului al cărui suflet negru se desfăta. Cei doi păstori se priviră înfricoșați, după care își îngropară în taină tovarășul chiar în băătura stânei.

*

Undeva, pe Argeș în gios, unde oricine s-ar fi plimbat ar fi crezut că a ajuns în inima Edenului, o ceată de o duzină de oameni păreau a căuta ceva. Unul dintre cei ce compuneau suita părea mai osebit prin hainele ce le purta, printr-o anumită distincție dar și prin trăsăturile fizionomice ce-l dezvăluiau a fi dintre cei învățați să poruncească.

- Bună ziua, drumețule! Pari a veni de la drum lung. Noi am dori să găsim pe aste plaiuri un loc potrivit spre a dura o monastire cum nu s-a mai văzut, pentru ca urmașii să ne pomenească în veac. Ia spune – n-ai văzut în popasurile tale un astfel de loc?

Bitangul își aminti cum mai ieri sau alaltăieri, la verste bune de aici, într-un loc doi oameni ședea privind cu amărăciune un zid ca părăsit, vorbind cu mâhnire că în acel loc lăsat obcină de bunicii și străbunicii lor țărâna nu permitea să se dureze nimic, așa

că ei, doi frați ce ar fi dorit ca împreună cu femeile și copiii lor să își facă două sălașuri unul lângă altul, fi-vor nevoiți să scoată alți galbeni din pungă spre a cumpăra un loc prielnic pentru zidit.

- Ba am văzut, Doamne! căzu grabnic avortonul în genunchi, dându-și imediat seama cu cine vorbește. – Cu un zid într-adevăr părăsit, care cuprins în temeliile zidirii Domniei-Tale va da rezistență seculară ctitoriei pentru care multe generații te vor pomeni. – Îl vei recunoaște după câinii furioși care se reped la dânsul de cum îl zăresc, ca pentru a nu atrage ziditori de temei ca domniile voastre ce le-ar putea sminti sihăstria plaiului. Grăbiți-vă dară, nu-i vreme de zăbovit, alții ar putea avea aceleași gânduri ca voi!

Auzind astfel, duzina de oameni se așternu neîntârziat la drum. Iar după cale de aproape o zi și jumătate de mers, ajunseră la locul ce părea într-adevăr binecuvântat.

- Aicea vreau ca în cel mai scurt timp să pot târnosi ctitoria dorită. Vă prindeți să mi-o durați, vă întreb, voi meșteri mari?

- Da, Măria-Ta! răspunse căpetenia zidarilor. Aicea vei avea în cât timp se vor perinda opt anotimpuri unul după altul un Locaș al Domnului cum nu a mai văzut și nu o să mai poată construi nici un alt Voievod pe plaiurile Valachiei! mai spuse Manole desfășurând încă o dată sub ochii admirativi ai voievodului pergamentele cu planurile după care avea să fie durată construcția.

Chiar din zorii următoarei zile cei zece s-au pus pe treabă: o parte prinseră a săpa fundația, alții începură să frământa lutul din care aveau să modeleze cărămizile, alții descărcau carele ce începuseră să sosească cu tot felul de materiale și unelte. Merindea avea să le fie asigurată pe rând de soațe, cărora tot la zece zile avea să le vină rândul a le duce bucatele pregătite de dânsule.

După aproape un anotimp de trudă, în arșita zăpușitoare a lui Cuptor, a venit ziua punerii pietrei de temelie a zidirii, sub ochii mulțumiți ai Domnitorului și ai preoților care în fumul de tămâie răspândit generos din cădelnițe mulțumeau Atotputernicului că a blagoslovit țara cu un stăpân iubitor de Dumnezeu și frumos. În acea zi, pentru prima oară după atâta

amar de vreme meșterul cel mare îngădui calfelor și zidarilor săi să treacă la odihnă imediat după amurg. Apoi, mulțumit intră la rându-i în culcușul său pentru o binemeritată odihnă.

Undeva, după lăstărișurile unei culmi, cineva nu dormea însă. Iar veghea aceea avu în sfârșit rezultat căci, durate pe o țărână neprielnică, temelile puse în acea zi încet-încet prinseră să se surpe, stingând temerile din ultima vreme și răcorind sufletul negru al bitangului.

O dată cu venirea zorilor, lucrătorii se înșirară pe marginea gropii mustind de apă, privind la temelile în mare parte fărâmate și scufundate. Nu mai era vreme să schimbe locul și să sape altă groapă dacă voiau să-și țină cuvântul dat lui Vodă. Purceseră deci a curăța groapa de resturile de zid și, într-o trudă istovitoare, bătură zile la rând fundul gropii după care așternură pat de prundiș pe care îl bătură la rându-i. Apoi, cu teama încolțită în suflete, purceseră a dura din nou. Iar în zorii următori, văzură înspăimântați cum din nou ceea ce duraseră ziua, se fărâmase peste noapte. Încă o dată purceseră la a bate pământul, iarăși aduseră prundiș, iarăși durară temelile, pentru a le găsi sfărâmate dis-de-dimineată.

A treia zi iar...

A patra zi iar...

În noaptea celei de a șaptea zile, cugetul chinuit al Meșterului zămisli un vis nebunesc, în care un glas îi zise că ceea ce pătea avea să se tot repete până când se vor hotărî a o sacrifica în temelia blestemată pe una din soațele ce le aduceau în fiecă zi merinde. Se trezi tot în zori, împărtășind imediat prevestirea tovarășilor de muncă. Pe dată hotărâră ca, în chiar acea zi, soața ce avea să vie cu de ale gurii, să fie jertfită precum zicea prevestirea din vis. Toți încuviințară înflăcărați, mai puțin cel mai tânăr, care rămase cu capul în piept. Dar la amiaza acelei zile de sfârșit de Cuptor se dezlănțui parcă Potopul, cu trăsnete cumplite și bulgări de gheață ce păreau a nu mai conțeni să cadă din cerul mânios. Cerul redeveni albastru imediat după ora de prânz, pe care soața hărăzită acelei zile nu-l putuse aduce.

A doua zi, tot la ora menită îndestulării și odihnei, se stârni un vânt strașnic, împiedicând și pe soața acelei zile a aduce merindea. Doar a treia zi vremea a rămas statornică zi de vară. Era ziua când sorții cădeau ca însăși soața meșterului cel mare să aducă prânzul. Manole simți cum genunchii i se înmoaie și se lipesc de pământ; rugile sale rostite iar și iar fură în van, iar soața zglobie al cărei răs amintea de trilul zglobiu al paserilor, ajunse lângă ctitorii care o priveau straniu.

- Un pupic pentru soțul meu, un salut plin de respect pentru domniile-voastre, izbucni ea candid.- Spune-mi că azi sunt mai frumoasă ca ieri, iar mâine îți voi fi mai dragă ca azi. – De-a ce ne jucăm acum, poate de-a ziditul?! Ai fi oare în stare să mă prinzi în temelia ctitoriei tale doar ca să fie mai durabilă? Ian să vedem!...

Râzând dar cu inima sfâșiată de durere, meșterul o puse ca în joacă pe zid, împresurând-o cu lutul rece măiestrit țesut în jurul ființei dragi.

- O bărbate, bărbate – o dată cu mine îți zidești în chiar astă clipă nu numai prezentul, ci și viitorul, căci în pântecul meu s-a zămislit urmașul tău. – O, bărbate, bărbate...

Dar cocoțat pe zidurile ce se înălțau acum văzând cu ochii, meșterul nu mai avea răgaz să ia sama la nimic. Și într-un asfințit ce aducea cu o pălălaie de foc, oamenii lui bătură ultimul cui la acoperișul celei mai înalte turle. Truda era gata, Vodă putea să vină. Și într-adevăr, aflând fericita veste cum că porunca i-a fost dusă la îndeplinire, purcese iar cu alai la drum pe Aregeș în gios.

Pe drumul colbuit de toamnă lungă și mănoasă, la picioare i se prosternă un om.

- Drumețul de mai an!exclamă vodă surprins. Brava, străine – ține aicea o pungă de aur ca mulțumire pentru bucuria de a mă fi povățuit așa de bine!...

- Mărite Stăpâne – căzu drumețul în genunchi în colbul drumului – tot aurul din lume nu prețuiește cât o clipă în care aş putea fi de folos Măriei-Tale. Îngăduie-mi, deci, Mărite-Doamne, să-ți încredințez cuvintele ce le-au schimbat zidarii tăi la ceas de taină, cum că într-un alt loc, vor dura pentru cine îi va tocmi – un

Sălaș al Domnului cu mult mai mândru decât cel pe care ți l-au dăruit ție!...

O mânie repede se oglindește în ochii cărbune ai voievodului.

- Pornim! făcu el semn alaiului. – Acum, degrabă!

După nici o trei verste de mers, în fața voievodului apăru Ctitoria. Rămase înmărmurit. De pe acoperișul unde se urcaseră spre a vedea de departe alaiul, cei zece meșteri mari priveau acum mulțumiți la mulțumirea voievodului.

- Să se tragă scările, să se strice schelele! glăsui cu glas de tunet domnitorul către slujitorii ce alergau degrab' să-i îndeplinească porunca.

După care mai privi o dată uimit la silueta suplă a monastirii, încununată de cupolele în torsadă. Apoi, la pas, însoțit de alai – se depărtă.

Rămași în părăsire pe acoperișurile la ale cărui ctitorie trudiseră, cei nouă meșteri s-au zdrobit unul câte unul de țărână în încercarea de a se salva cu aripile încropite din șindrili ușoare. Rămas singur, meșterul cel mare se pregătea la rându-i să-și încerce norocul.

- O, bărbate, bărbate!... Cât de scurtă și bicisnică îți fu gloria pământeană!...

Glasul părea să vină de undeva din temelii, sau poate din străfundurile pământului unde curând avea și dânsul să se întoarcă. Cu sufletul sfâșaiat și mințile rătăcite, se azvârli. Din locul unde s-a zdrobit, a răsărit pe dată un izvor cu apă puțină dar curată, izvodită din lacrimile creatorului care pentru ctitoria sa sacrificase ce avea mai scump, în cele din urmă chiar propria-i ființă. Primul care se îndestulă din apa de lacrimi udată fu bitangul, care mai privi o vreme cu ochi mijiiți a invidie silueta suplă a locașului Dumnezeiesc cu ale sale torsadate cupole.

*

Dar sorții ticăloși aveau s-o părăsească din timp în timp pe stârpitură care avu parte să vadă în decursul veacurilor ce au

urmat cum zbuçiumul moldo-vlahilor nu a fost în cele din urmă steril; cu o mână pe plug și alta pe paloș, pământeni aprigi nu-și lăsară nicicând grumazul prins în lanțurile robiei; în vremi de slăbiciune țara plăti câteodată haraci, dar își păstră neatîrnarea; în veacuri glorioase, sub porunca a voievozi destoinici, pământeni își părăseau bordeiele lor sărăcăcioase printre pâlălăile sălașurilor lăstate vrăjmașului moștenire scrum, precum ogorul gol de orice rod și fântânile odinioară cu apă limpede devenite burdufuri cu venin. Apoi îl atrăgeau pe cruntul dușman în smârc și defilee, făcându-l să devină hrană a peștilor și îngrășământ pentru ogorul ce la anul avea să rodească înzecit. Nicicând intrigile bitangului nu și-au putut atinge până la capăt ținta; poate doar atunci când în zori de veac al XVII-lea pe urgisita Câmpie a Turzii primul Voievod al tuturor românilor fu ucis de nevolnicul Basta, sau când, după întunecatul veac fanariot, Domnul Tudor atras în tabăra Eteriștilor a fost ucis de oamenii lui Ipsilanti în urma unor infame intrigi.

*

- Ce faci caimacame, vrei să nesocotești voința poporului și a boierimii moldo-vlahe falsificând votul din Adunarea Electivă?

Tânărul suplu și îmbrăcat în haine apusene îl privi pe bitang cu zâmbetu-i ironic:

- E prea târziu, caimacame, norodul și boierimea s-au pronunțat pentru vecie: sub sceptrul colonelului tocmai proclamat domnitor Alexandru Ioan Cuza - Moldo-Vlahia vor fi de acum legal una și aceeași, așa cum de altfel nu a încetat nicicând să existe în ultimile două milenii; renunță, caimacame, vremea dumitale a trecut!...

Și chiar așa părea să fie: reunită în formula-i încă restrînsă, țara a început să pășească pe calea progresului și a deplinei neatîrnări; pentru ca, după Marele Război, să se împlinească visul milenar al locuitorilor carpato-danubiano-pontici, de reîntregire în fruntariile străvechii vetre dacice. Un singur individ veghease continuu în sensul neîmplinirii acestor deziderate: el, bitangul

național, care în timp ce compatrioții lui sângerau în trecătorile Carpaților, s-a refugiat cu mârâituri de jivină amestecând zănic frânturi de cuvinte decupate de aiurea din ale căror zărghite împerecheri voia să nască un nou tip de artă; apoi, pentru a-și desăvârși opera distructivă, deschise la întâmplare un dicționar, iar primul cuvânt citit dădu numele halucinantei sale întreprinderi.

Nu s-a mărginit însă la atât: a prins a se înfrăți cu Hidra Roșie care între timp începuse a mușca din trupul chinuitului popor de la Răsărit, hotărând la ceas de taină dânsul și discipolii pe care și-i făcuse într-o diavolească adunare că țara al cărei pământ prea îngăduitor că nu se deschisese spre a-i înghiți - este rodul unor *nedrepte cuceriri*, fiind nevoie ca la primul prilej să fie destrămată spre a se *restitui* hălci dintr-însa vecinilor mai târziu intrați în istorie.

- *Vă așteptam de treizeci de ani!* exclamă el când două decenii mai târziu brațele scârboase ale Hidrei prinseră a sugruma *Elveția Balcanilor*, ca și întreaga Europă de la Soare-Răsare.

După aproape un veac de vexare, păruse a fi revenit în sfârșit și vremea lui; cu obidă nemăsurată a lovit în tot ce nu era hidos ca dânsul izgonindu-l prin șantaj pe Monarhul coonstituțional, ucigând elita națională, pe gospodarii satelor, pe meșteșugarii și negustorii care cu truda lor contribuiseră la propășirea patriei; a instaurat minciuna, teroarea și tortura ridicând demența și ticăloșia la rang de politică de stat, purcedând întru distrugerea ethosului național prin încercarea unei monstruoase *reeducări*; și ceea ce este mai rău, a supraviețuit ca un virus adaptabil la orice și după ce Hidra cea setoasă de sânge parțial învinsă a dat înapoi cel puțin formal, ascunzându-și spurcăciunea sub sulemeneala superficială de libertate, continuând să macine sufletul neamului până în zilele de acum. Iar acest lucru va persista putând a ne duce în cele din urmă la pieire, asta până când urmașii tarabostelui de odinioară care nevrînd să-și mânjească custura l-a cruțat pe trădătorul de neam și țară - va face ceea ce trebuie făcut, în formă non-violentă, potrivită vremurilor ce le trăim.

Inimă de dulgher

- microroman -

- Mateiuțu, scoală că se răcește cafeaua, mamă!

Invitația era oarecum superfluă, întrucât cel interpelat era treaz de o bună bucată de vreme. Starea lui de veghe data în acea dimineață chiar dinainte ca zorii să înceapă să se agațe de ferestre, pe când nevasta ieșise tiptil din apartament spre a se duce să cumpere laptele care întotdeauna venea matinal, epuizându-se încă de când se auzea uruitul primului tramvai ce anunța că I. T. B. * –ul și-a început activitatea. O auzise chiar și când revenise, deslușind cum se feliță de una singură în bucătărie – „*Na, că am prins și unt, și iaurt, și brânză de vaci la jumătate*”. Nu catadicsise a se scula din pat spre a împărtăși la vedere împreună cu consoarta mica victorie existențială, mulțumindu-se a-și trăi bucuria cu mâna sub cap, lenevind mai departe în așternutul cald, inundat de o fericire reprimată – la fel cum în copilărie se ascundea seara sub pătură, la lumina unei lanterne aproape oarbe, continuând sa-și „scrie” doar mintal poezia pe care nici el nu știa de ce o începuse cu puțin înainte ca glasul sonor al tatălui să fi dat stingerea: - „*Gata, e ora zece, e timpul să treci la somn!*” Niciodată nu folosisese în acest scop hârtia, memorând perfect toate catrenele poemului, fără însă ca a doua zi să le transcrie totuși pe hârtie, avându-le chiar și acum proaspete în memorie. – Mai târziu, în prag de majorat, își amintea aproape nostalgic acest impuls, ca ceva naiv caracteristic începutului de pubertate, zâmbind condescendent, matur și detașat ca de moftul îndepărtat al unui adolescent teribilist ale cărui caiete cu poeme nu putea totuși să le rupă, întrucât nu

*

Întreprinderea de Transport București.

alocase nicicând vreun asemenea obiect de papetărie pornirilor amintite.

În pragul oficial al vieții de adult, înclinațiile i se schimbaseră neașteptat, sub impulsurile vizuale oferite de șantierul aflat nu departe de periferia satului, ce avea ca scop durarea unei hidrocentrale. Privea fascinat ceasuri întregi la mulțimea de lucrători asemănători unui roi de furnci, admirându-le munca ce de departe le părea ușoară și reconfortantă, însă atât de fascinantă prin creativitatea specifică ce făurea totuși valori utile și de durată; ajungea la un fel de paroxism al plăcerii în momentul când benele ridicate de macarale turnau betonul în cofrajul măiastru meșterit, după ce ceasuri întregi privise cum lucrătorii-fierari îmbinaseră armăturile în barele-călăreți și etrieri, meșterii-dulgheri îmbrăcând apoi totul în mantie de lemn prin montarea dibace a cofrajelor prefabricate și refolosibile. – Atât de fascinat era de imaginile de acolo încât se gândise chiar să se angajeze în acel loc, fie și ca simplu necalificat ; Partidul hotărâse însă altfel, reamintindu-i prin aceasta de pătura adolescentină sub care expectorase primele creații spirituale și, avându-i în vedere *originile sănătoase, primise de la Centru* pe nepusă masa recomandarea ce semăna mai mult cu un ordin de chemare în armată pentru o facultate Umanistă - în cutia poștală găsindu-l chiar și pe acela - tot în acea zi atât de plină pentru el petrecându-se și o nenorocire în șantierul de la marginile satului prin desprinderea din cârligul macaralei a unui mănunchi de corniere ce accidentaseră grav un lucrător, ceea ce îl făcu să mediteze pe tot parcursul stagiului militar ce a urmat la înșelătoarele aparențe ale unei lumi atât de obișnuită să întindă false mreje.

- Mateiuțu, e aproape ora șapte, mamă! Scoală-te, ai să întârzii la redacție!

Se mulțumi să deschidă șmecherește un ochi aruncând o privire rapidă niciunde, rămânând în aceeași poziție avută de cel puțin două ceasuri, în care numai printr-un miracol nu anchilozase.

- Hai, Mateiuțu, e târziu, ți-am pus cafeaua la reîncălzit!

Consoarta era acum lângă pat, trăgând alene de el.

- Or să se descurce și fără mine. Lasă-mă să mai dorm!...

- Cum poți să vorbești așa? Fără tine le-ar fi cu mult mai greu! Hai, scoală! trase de el aproape dându-l jos din pat.

Își încălță papucii de casă leneș și ușor nemulțumit. Apoi se îndreptă spre fereastră unde spre a se uita ce fel de zi avea să fie din punct de vedere meteorologic. Și-ar fi desprins repede ochii de pe cerul plumburiu și nu prea atractiv de februarie, dacă în acel moment nu ar fi observat cum, la etajul patru al blocului aflat în construcție vizavi – un lucrător bătea ultimile cuie în cofrajele diafragmei aceluși nivel, dând cele din urmă retușuri înainte ca prima cifă de beton să sosească. Părând că glumește așa, cocoțat pe vârful numui stâlp - lucrătorul agită chiar la un moment dat mustața unui oțel-beton nu prea bine fixat din acel element, în cele din urmă corectând micul defect prin refacerea legăturii cu ajutorul unei sârme pe care o legă strâns cu ajutorul cleștelui-cioc-de-rață.

Oftă din rărunchi.

- Ce faci? Se răcesc și cafeaua și ceaiul! Te rog să treci la masă!

Mai rămase câteva clipe cu ochii lipiți de geam. Aruncă o privire de ansamblu atât cât îi permitea unghiul ferestrei închise în lungul șoselei Colentina, mărginită de puzderia de blocuri în construcție pe lângă care macaralele începuseră deja să se agite. Primele autoagitoare începuseră să vină blocând prin traversarea lor în scurte răstimpuri tramvaiele ale căror clopote băteau energic.

Intră fără chef în sufragerie așezându-se la masa cu micul-dejun atrăgător aranjat. Era inițiativa matinală de fiecare zi a soaței care - după ce ascultase în zeci de ședințe pe parcursul ultimilor patru ani nenumărate discursuri ale diverșilor furibunzi tovarăși pe post de activiști de partid în care se înfierau apucăturile *mic-burgheze* cum ar fi servirea cotidiană în sistem festivist a mesei de dimineață de către *clasele exploatare* – hotărâse că nu ar strica să îi imite, barem așa – ca să vadă cum se lafăiau cândva *domnii* înfulecând dimineața icre negre și caviar, în timp ce bietul *popor muncitor* servea numai pâine cu unt și salam precum și alte

mezeluri ale săracului cum ar fi fost șuncă de Praga – totul asortat cu măslina – mâncarea celor fără posibilități.

- Parizer n-au băgat astăzi, îl sărută ea tandru pe perciune în timp ce el neîndemânatic reușise să umple căușul coctierei cu tot conținutul oului moale al cărui capac nu reușise să-l decupeze. – Lasă-mă pe mine, preluă dânsa operațiunea pentru cel de-al doilea ou, incizându-l cu măiestrie suspectă. – Apoi, ca și cum ar fi avut o inspirație de moment, i se așeză în poală cu lingurița plină de o frântură de gălbenuș de culoarea porumbului, ce se scâldea în albușul gelatinos, adresându-i-se galeș :

- Hai, pui, mănâncă! Asta-i pentru mămica ta!

Înghiți dumaticatul.

- Asta-i pentru mama-soacră! veni spre gură și o îmbucătură de pâine cu unt și salam.

- Asta-i pentru tovarășul redactor-șef care te laudă atâta! trebui el să înghită și următoarea porție.

Reajunsesese acum la locul ei, în bucătărie, în fața mașinii de gătit.

- Să nu mai spui niciodată că nu ești absolut necesar la revistă! Știai tu că tovarășul redactor-șef a venit la mine la editură într-un suflet în zilele în care ai lipsit ca să-ți scoți măseaua de minte să mă întrebe disperat unde ești?

Consternat, el rămase cu cuțitul în aer, de asupra untierei, cu felia de pâine rămânând la fel suspendată, a siderare.

- „*Ce mă fac eu astăzi fără Mateiuțu! Ce mă fac?...*” uite așa își frângea mâinile pe hol, cât am vorbit la o țigară.

Privirea i se transformă din mirată în surâzătoare. Nu-i prea venea să creadă ce își aude urechilor, contrazicându-i-se într-o clipită experiențele de fiecare zi.

- Hai, mă - chiar așa a zis?...

- Da-a... A venit la mine trimis de colegii de redacție, în prag de a-și depune demisiile din pricina neliniștii...

- Hai, mă – nu mai spune așa...

- Nici nu știi cât ești de iubit... din pricina faptului că ești prea închis... „*niciodată nu vorbește cu noi, tovarășă Pușa, dar nici noi nu ne formalizăm... cine știe ce capodoperă crează – poate vreo Istorie a*

Literaturii Mondiale – da, da - de aia probabil nu are niciodată timp de discuții profane... ehe-he – cine știe cu cine suntem colegi de redacție...’’

- Hai, mă, nici chiar așa!...

Euforic îi schânteiau ochii, simțind acum o ireprimabilă nevoie de a sări rapid din pijama în hainele de stradă, spre a ajunge cu o clipă mai devreme în locul unde se dovedea acum atât de indispensabil.

- Fii pe pace, am fost eu a treia zi la el și l-am liniștit – nu l-am lăsat pe bietul om să cadă pradă disperării. - La țigara de după convorbire mi-a făcut totuși o criză de exasperare; nu voia nici în ruptul capului să înțeleagă că e vorba de o învoire reală, că nu este un tertip folosit în scopul câștigării de timp pentru a-ți găsi un loc de muncă eventual în altă redacție. – Până la urmă am reușit să-l astâmpăr ; nu am plecat decât după ce m-am asigurat că e deplin satisfăcut.

Dar Mateiuțu nu mai era atent. Se apropiase iar de fereastră, de unde privea fascinat cum dincolo de drum se turna o a doua tranșă de beton. Lent, se vedea cum cârligul macaralei trecea bena de la un stâlp la altul, oprindu-se parcă în tracăt spre a-i goli conținutul și în interiorul peretului dintre piloni.

... - Auzi, Partidul îl vrea scriitor, iar el nu – că vrea să se facă dulgher!..., îl trezi la realitate bodogănitul nevestei care meșterea ceva într-o tigaie la foc mic pe aragaz.

Era în fața ușii de la intrare.

- Să nu uiți că diseară avem bilete la Palat. La ansamblul sovietic *Ciupercuțele*. – Știi cât m-am luptat pentru biletele astea?... Numai la casierul-șef de la întreprindere a trebuit să trec de trei ori într-o săptămână până să fac rost de ele... - Vin’ să te pup, pui!... Pa! Servici’ ușor!...

Tonusul lui Mateiuțu era la maxim când ajunse jos, în fața scării. Nu se știe de ce, acesta îi mai crescuse oleacă după ce ochii îi căzură pe afișul scris și încondeiat stângaci de mână, expus în geamul cofetăriei de vizavi, deși se aflau în a doua lună a noului an: *La mulți ani! – Revelion, 1972.*

Inspiră adânc aerul curat, dar moinos, și porni cu hotărâre, ca un om ce avea de rezolvat treburi importante în acea zi.

- Mm... mmm... Ma...Ma... Mateiuțu...

Cascada de silabe venea de undeva din spate, nepercepînd-o imediat.

- Ma... mm... Mateiuțu!... se reauzi de astă dată mai lămurit dar și gătit-șuierat chemarea imperativă.

Se întoarse brusc profund contrariat, privind cu gura căscată la omul ce se apropia în grabă, atît cât îi permitea ghețușul semibăltit al trotuarului.

- Ce... ce... ce mai faci?... își scoase celălalt mînușă pentru a da mîna.

Era Eugen, colegul de redacție, de care nu-și amintise în vreun an și jumătate de cînd se cunoșteau să fi dat vreodată dovadă de atîta efuziune față de el sau altcineva.

Pe partea opusă, o cifă de beton tocmai terminase de deșărtat conținutul. Cîrligele macaralei se apropiau bălăbanindu-se, fiind rapid agățate de urechile benei care își începu drumul ascendent. Mateiuțu scăpă un oftat adînc.

- Ia uite!...

Celălalt privi la rîndu-i contrariat peste drum. Apoi cu un început de iritare, încercă să-și exprime contaritatea:

- D... d... da mai dă-i î... î... în pi... pi... - Fir-ar să fie!... nu reuși să-și termine invectiva, redresându-se doar spre a-și exprima zăduful provocat din acest motiv.

Un timp, merseră fără să-și mai spună nimic. Dar privindu-l atent pe celălalt, se putea citi din mimica de pe figură efervescența cu care dincolo de epiglotă se nășteu alte și alte fraze greu de exprimat din pricina coordonării deficitare dintre creier și coardele vocale, carență datorată unei nenorociri petrcute în copilărie cînd, mergînd cu autocamionul de la Colectivă, părăsise prin parbriz locul de lîngă șofer în momentul cînd acesta pusese o frînă bruscă spre a evita în ultimul moment un căruțaș iresponsabil apărut ca din senin în șosea.

- A... a... am să... să... să-ți dau ceva!... I... i... imediat ce... ce... ajungem! Dar...du...după ce îmi beau ceaiul!... reuși performanța de a duce o propoziție scurtă la capăt fără interferențele de rigoare. - E... e... un t... t... text pro... pro...

pro... provocator... foarte şu... şu... şu... car... F...f... foarte şucar...

Parcurseseră deja o bucată de drum în tăcere, mimica celuilalt nemaianunţînd în avanpremieră necesitatea exhibării altor panseuri. Asta însă până ajunseră în dreptul refugiului de tramvai destul de depărtat de ambele trotuare ale şoselei. Celălalt se luminase deja la faţă a entuziasm bălăbănindu-şi mansarda, trebuind totuşi să-şi amâne expunerea până ce se văzură la adăpost pe asfaltul refugiului.

- Î... î... îţi spun eu... Lu... lucru... lucrurile î... î...încep... să... să... meargă spre... spre... bi... bi... bine... Li... liber... libertatea de ex... expri... exprimare se... se... reîn... reîntronează... Ve...ve...versul rede... re...redevine li...li...liber... Chi...chi... chiar şi... şi... şi... de prozodie... Şi... şi... şi...da... dacă e... e... nevo... nevoie – şi... şi... de conţinut!... Te... Te... Tezele de la...de la... Man...Man...galia^{*} de... de... de... anu' tre... tre... cut nu... nu... nu... vor avea efect!...

Liniştea se reaşternu între dânşii, însă doar pentru un foarte scurt răstimp. Celălalt privea cu ochi luminoşi în lungul şinei unde la orizont se prefigura vag un tramvai.

- A... a... ai să ve... vezi di...d... diseară la... la... la... Pa... Palat... Cum de... de... de... degri... degringolada ca... ca... capi... capitalismu... mu... lui e... e... e... evo... evo evoca... ca... ca... tă su... su... suge... sugestiv, ne... ne... necon...neconvenţional de... de... de... A... A... Ansamblu... blu... l... so... so... vietic... *Ciu... Ciu... Ciupercuţ... ț... ț...*

Celălalt cu siguranță n-ar mai fii avut în veci ocazia să-și mai ducă fie și în sincope milenare vreo idee la capăt dacă în acel moment Mateiuțu, cu o remarcabilă prezență de spirit, nu și-ar fi tras înapoi pe refugiu colegul al cărui spațiu de desfășurare devenind prea îngust pe meschina bandă de asfalt, găsise cu cale a-și întinde manevra și pe șine, fiind la un pas să ia în brațe tamponul vehiculului ce tocmai intra în stație.

*

Tezele de la Mangalia : discurs ținut în localitatea amintită în 1971 prin care N. Ceaușescu trasa liniile directoare ale culturii naționale, destinată a fi total aservită necesităților prevăzute de „construirea” societății comuniste.

Secondat de coleg, celălalt urcă transportat în vagon, cu figura radioasă de iluminat, nepărînd a fii afectat în vreun fel de incidentul de cu cîteva secunde înainte ce ar fi putut avea un deznodămînt tragic. – Tramvaiul se urni începînd să se târască alene pe şină, neuitînd să prindă toate semafoarele pe roşu, cu opriri agrementate cu ample oftaturi.

În capătul celălalt al vagonului se iscase rumoare.

- Se poate, domnişoară?... Ce vă împingeţi așa în mine?... Puţină decenţă!... Ce Dumnezeu – sunt atîta cetăţeni în jur!... se auzi în cele din urmă limpede, până la cabina vatmanului.

- Domnule, dumneata ai înţeles greşit... E aglomeraţie, a fost fără intenţie – da' ce credeai – sunt fată serioasă!... ripostă incitatoare simţurilor perene nedepărtîndu-şi prea mult bustul opulent de cotul ultragiatului.

- Mai multă atenţie, încercă celălalt să încheie didact-împăciuitoare altercaţia.

În acel moment, vatmanul manevră amplu frâna pneumatică. Semaforul ce străjuia larga intersecţie în care se pregătea să intre îşi schimbă brusc culoarea, pietonii începîndu-şi la fel de neaşteptat preumblarea de o parte şi de alta a zebrei. Cu această ocazie pasagerii din vagon se luară involuntar în braţe, părînd a fi convivi la vreo petrecere de sfârşit de an, în exact momentul când ceasul de pe ecranul televizorului îşi trece secundarul dincolo de ora zero a nopţii de 31 decembrie şi începe *Hora Unirii*. – Chiar şi nemulţumitul de mai dinainte o primi înţelegător în braţe pe domnişoara cu ţaţe mari, desprinzîndu-se imediat ce fu posibil cu un oftat de nedesluşit. Nimeni nu zise nimic, doar cîteva pasageri îşi îndreptară pragmatic căciulile sau pălăriile avute în dotare. Exponentul moralei universale se instală pe treapta uşii de la mijloc dînd într-o parte şi-ntr-alta semnificativ din cap, în această postură fiind şi când coborî la prima. Pe refugiu îşi introduse mîna în buzunarul de la piept al paltonului, rămînînd împietrit ca şi cum ar fi fost brusc criogenizat. Se uită cu ochii larg deschişi la uşa pe care tocmai coborâse şi se închisese cu viteză de ghilotină, dispărînd din câmpul său vizual cu tot cu tramvaiul ce o luase din loc cu neaşteptată vitalitate.

- Era aici!... Cetățeni, vă iau de martori că era aici!... îi luă el într-adevăr de martori pe ocupanții refugiului în timp ce palma îi ieșise prin despicătura practică probabil cu lama în stofa paltonului.

- De aia se împingea așa în mine, a profitat de frâna pusă la intersec... se auzi din ce în ce mai slabă vociferarea celui pungășit.

- Să... să... săracul om! În ce... în ce... lu... lume t... t... t... trăim!... Nică... ni... nicăieri nu mai poți...nu mai poți fii sigur!...

Vehiculul luă o cotitură bruscă. Ajunseseră la destinație, în piața Sf. Gheorghe, de unde mai aveau o bucată bună de mers pe jos până la destinație.

- Mu... mul... mulțumesc!... Cred că... că... în dimineața a... asta mi... mi... mi-ai s... s... salvat viața!... Dacă nu... nu... erai tu, mă... mă... că... căl... ..

Dar nu apucă să spună cine trebuia să-l calce, preocupat să se cramponeze de o mână curentă, întrucât prezumtivul asasin tocmai lua viguros a doua curbă din spatele bisericii Sfântu Gheorghe, pentru a intra hotărât în stație.

Coborâra numai după ce permiseseră din politețe să facă acest lucru nurliei ajunsă din capătul celălalt al vagonului tocmai la ușa de lângă vatman, care lăsă ca în treacăt o dâră de pectoral pe antebrațul lui Mateiuțu ce prudent, ținea mâna cealaltă pe buzunarul de la piept. Pe chipu-i celest i se putu citi doar o repede grimasă de nemulțumire provocată de gestul inspirat al celuilalt, mai ales după ce dădu cu ochii și de masiva verighetă maritală a celui tocmai tactil gratificat.

Ajunseră la redacție numai după ce luară pe tălpile ghetelor tot noroiul din șantierul deschis pentru construirea pasajului din fața Universității și după ce, cu dicția-i caracteristică, Eugen exhibă pentru a nu se știe câta oară bancul cu milițienii care găsind un cadavru pe strada Edgar Quinet și nefiind capabili să transcrie numele acestuia în Procesul-Verbal de constatare, împinseseră discret trupul neînsuflețit pe Academiei, în acest mod ingenios ieșind din impasul sintactico-morfologic.

Manuscrisul *foarte interesant și șucar* nu-i parveni imediat întrucât colegul Eugen se ținu de cuvânt, ducându-se ață la

fierbător și cana de tablă spre a-și prepara ceaiul. Era de altfel tabietul ce și-l satisfăcea de trei ori pe zi, indiferent de anotimp ori starea vremii, vara când toată redacția era încinsă de aerul insuportabil de afară făcându-se că nu aude înjurăturile în surdină și printre dinți ale colegilor de muncă pe care îi acoperea cu vapori denși, ca ieșiți dintr-un coș de termocentrală destinat răcirii apei.

*

- Noutate, noutate și iar noutate! Acesta trebuie să fie cuvântul de ordine de când Partidul a început acum șapte ani noua orientare menită printre altele să dea noi dimensiuni de spiritualitate culturii naționale!

Mateiuțu privea cu ochi albi la agitația tovarășului redactor-șef care prerasă întruna de vreo zece minute, surescitat ca și cum până atunci cineva i-ar fi contrazis aprig apodicticile teze, deși întregu-i discurs fusese un monolog perfect. Continua să stea la biroul său și, după ce mai adăugă o linguriță de zahăr, reîncepu să mestece alene conținutul ceștii mari de cafea, urmărind în răstimpuri cercurile pe care le făcea în aer plicul voluminos din mâna celuilalt.

- Nimic nu trebuie să mai amintească de lirica sau proza mic-burgheză: nici versuri cu nuferi mângâiați noaptea pe lac de lumina lunii, nici șipot de izvor în acompaniamentul cărora îndrăgostitul își așteaptă seara iubita, nici versuri sfâșâietoare în care să fie evocată drama unei iubiri neîmplinite ori trădate, stare de fapt care ar putea indispuce în timpul lecturii și distrage de la îndeplinirea sarcinilor de producție Poporul Unic Muncitor; ba chiar la nevoie trebuie mers mai departe, dacă se poate ca versul să fie golit de orice estetică, emasculat de orice urmă de prozodie rămânând astfel numai IDEEA, **ideea** universal valabilă transmisă scurt, precum un comunicat militar, înainte ca cititorul să se pregătească pentru a doua zi precum un brav soldat al patriei pentru reavîntarea pe frontul realizării și chiar depășirii planului; **realism, realism** și iar **realism!** Nici o urmă de deriziune! De

exemplu, este cu desăvârșire interzis de acum încolo a avea o atitudine neconstructivă de ridiculare a unui tovarăș de muncă cu atitudine donquijotească ce și-ar permite a-și irosi existența căutând femeia ideală dând astfel o lovitură **celulei de bază a societății** cât și politiciii demografice a Partidului - ori oprirea din producție a vreunei mori ce asigură prin activitatea ei aprovizionarea poporului muncitor cu făina necesară pâinii zilnice – pe motivul mistic că aceasta ar putea fi balaur! Trebuie condamnată ca anacronică tendința scriitoricească de contemplare pasivă a diverselor tare umane, prin crearea de personaje picarești gen Oblomov – simbolul inerției, Don Juan sau Manon Lescaut – simbolul frivolității, Harpagon – simbolul avariției – fiind necesar ca scriitorul să facă totul spre a se implica în depistarea și aducerea pe calea cea bună a unor astfel de persoane fără să le mai transforme în **personaje**, locatari parazite a unei literaturi decadente din vânzarea căreia exploatareii capitaliști patroni de edituri fac profituri oneroase cu care mai apoi sug vloga prostitului popor!...

Mateiuțu nu schițase nici un gest de la începutul filipicii, singura schimbare în ultimile minute fiind doar că acum își privea mai atent moralizatorul, în timp ce mai adăugase distrat o linguriță de zahăr ceștii de cafea, reluându-și apoi alene malaxarea conținutului. Într-un final, când în sfârșit a și gustat – se strâmbă amplu: reușise să transforme acea cafea în sirop.

Discursul celuilalt nu părea nici pe departe să fi ajuns la final. Își duse însă mâna brusc la cap ca și cum ar fi fost podidit neașteptat de o migrenă rebelă, la fel de imprevizibil și precipitat îndreptându-se și spre ușă. Se opri însă în prag, ca și cum neașteptat și-ar fi amintit că nu și-a încheiat toate socotelile în acea încăpere. În scurtul drum pe care îl avu de făcut între prag și masa colegului său căruia totodată îi era și șef – reuși să-și schimbe alura din marțială în familială. Se aplecă spre cel de la birou zâmbindu-i afabil, în timp ce îi puse amical o mână pe umăr. Căpătase o mimică ușor chinuită, ca de om strâns de o ciubotă, relaxându-se oarecum doar după ce puse plicul sub nasul celuilalt, care îl privea nedumerit.

- Mateiuțu, drăguțule, numai tu ești în măsură să mă ajuți...

Cel astfel interpelat continua să-și privească interlocutorul din unghiul acela oarecum incomod de oblic, sorbind din ceașca al cărei conținut după ce că era saturat de zahăr, mai era și clocotit.

- Tu și rubrica ta săptămânală...

Mateiuțu începea să priceapă că între acel plic și rubrica-i hebdomadară era o oarecare legătură. Dar care ?...

Interlocutorul închisese ochii, recules ca la o spovedanie.

- Aș fi murit cu siguranță de scarlatină la vârsta de 14 ani în forma complicată în care am făcut-o, dacă nu ar fi fost bunica **lui**...

- A cui?...

- A **lui**... repetă celălalt șoptit, indicând plicul cu arătătorul pe care Mateiuțu îl privea acum ca pe o urnă funerară. – Era în primăvara lui 1945... 9 mai 1945... ziua victoriei împotriva fascismului, când eroica armată sovietică i-a obligat pe hitleriști să capituleze... era o frumoasă zi însorită de primăvară... pe stradă avea loc o explozie de bucurie, poporul muncitor bucurându-se că în sfârșit războiul luase sfârșit în Europa, cu victoria coaliției antifasciste al cărei lider de necontestat era Uniunea Sovietică... Mă bucuram și eu, alături de oamenii muncii ieșiți pe stradă să sărbătorească când, deodată, mi s-a făcut rău... tocmai priveam la un eliberator tanc frățesc ce participa la paradă, când imaginea a început să se deformeze, părându-mi-se că mașina izbăvitoare ia alura unui monstru macabru... apoi privirile mi s-au întunecat și probabil m-am prăbușit leșinat... nu știu cât am stat așa, când, la un moment dat, am auzit ca între două ape de somn : „ *Marș, Marx!... Nu-i mai da limbi!... Dă-i pace!...*” Pe salteaua moale pe care am zăcut tot timpul maladiei, a început vag să-mi izbucnescă din cugetu-mi înfierbântat un vag simțământ de seditiune: de ce ori de câte ori simțeam pe obraz acea plăcută și umedă mângâiere care mai atenua din stelutele verzi-albăstrui ce le aveam continuu pe întunecatul câmp vizual – trebuia să intervină acea inoportună și răgușită voce care oprea plăcerea?... - Apoi lumea a revenit la dimensiunile normale, pulsul și-a reluat cadență firească, iar într-o dimineață am deschis ochii având parcă în față imaginea mustății

lui Engels în tinerețe: în realitate, era pământul de sub nasul bunicii *lui*, care mă privea duios.

„ - *Ți-ai revenit, puiule!... A, Max, marș, nu-l mai linge – dă-i pace când îți spun!...*”

Am privit fericit în dreapta mea unde patrupedul metis și lăptos se pregătea să mă spele iar, dând bucuros din coadă. Nu era **Marx**, ci **Max**... – Atunci am hotărât să mă fac comunist...

Privea țintă pe fereastră, la lapovița abundentă care se pornise ca din senin.

- De aceea ca pe un frate te rog: promovează-l... chiar de ar fi ca el să reprezinte excepția ce întărește regula...

După ce a rămas singur în încăperea, Mateiuțu a continuat să stea țepăn precum o stalagmită. În răstimpuri trăgea cu ochiul la plicul cu bucluc, sorbind din când în când fără tragere de inimă din conținutul suprasaturat de zahăr al ceștii de cafea. Într-un târziu, extrase încet colile din plic și le puse în dreapta sa. Cu scris mărunt și caligrafic, zări pe întreaga coală parcimonios folosită trei sonete și un rondel unde se găseau și nuferi mângâiați noaptea pe lac de lumina lunii, și șipote de izvor în acompaniamentul cărora îndrăgostitul își aștepta seara iubita, și versuri șfâșâietoare cu trimitere la deschiderea venelor în care era evocată drama unei iubiri neîmplinite ori trădate – totul în versuri pline de idei cu mult mai siropoase decât cafeaua a cărei doză de zahăr o sfeclise; ba găsi chiar și un Oblomov, în persoana unui tovarăș de la Centru molâu și fără inițiativă ale cărui controale erau conduse adesea de partea inspectată, cât și un Don Juan întruchipat într-un individ cu **dosar nesănătos** care încercase zadarnic să seducă o tovarășă cu **origini proletare** dar tare de virtute – ba chiar și o Manon Lescaut se găsi pe acolo, travestită în corpul pământean al unei inse cu chip îngeresc dar în slujba unei agenturi imperialiste de spionaj care, făcând pe îndrăgostita, reușise cu oarecare succes să zăpăcească un tovarăș cu funcție de răspundere ce într-o scenă finală de un patetism ilar reușise într-un epilog apoteotic să nu divulge **secretele de stat** ce era de presupus că le posedă.

În acel moment ușa se dădu cu putere la o parte. În prag se instalase radios Eugen.

- C... c... ce mai faci?

Mateiuțu îl privi resemnat cum se apropie de masă, tresărind doar foarte puțin când acesta îi trânti pe birou vraful de coli ce îl ținea doar între arătător și degetul mare.

- U...u...uite!...nu...n...numai no...no...noutate...
și...și...și...to...totul scri...scris î...
într-un...mo...mod...ș...șu...car...
și...și...mo...moder...moder...nist. Fă...fă...fără pro... pro...
zodie ...

Într-adevăr, pe patru coli A₄ scrise față-verso, este descris cum o femeie sovietică proaspăt angajată benevol într-o îndepărtată întreprindere siberiană aflată seara în fața unei macedonskiene guri de sobă adoarme în gând cu imaginea bărbatului ei aflat departe, pe orbita Planetei Albastre, în moderna și tocmai proaspăt-inaugurata stație orbitală. La un moment *visează* că ațipește și că are un vis că pleacă spre alesul inimii cu o mică rachetă apărută de nu se știe unde și, necorespunzător echipată, imună totuși la vidul cosmic în care nu implodează - ajunge în brațele tandre ale soțului unde se ivi și un mic impediment: nu are cum să-l sărute și mângâie drăgostos, din pricina costumului și a căștii de protecție cu care acesta este înfofolit...

Rămas din nou singur în odaie, Mateiuțu oftează dilematic, punând cele două spețe de creații una lângă alta – prima exprimând toate cele în dulcele grai clasic de o diabetică saturație zaharoasă– lângă cea modernă unde până și omenesc-necesara dragoste nu se mai putea înălța la ceruri spre a se da cu capul de astre până nu se lovește de toate tehnologiile revoluționare ale căror creatori sunt neapărat de certă origine sovietică.

*

Titlul spectroacolului ce se desfășură în acea seară la Palat purta generic denumirea de *Ciuperecuțele*, prin împrumutarea întregului de la o relativ mică parte a manifestării. Cele șase

balerine care executară numărul propriu-zis ce merita acest nume făcură ca de obicei cinste reputatului balet rusesc. Impecabilul număr executat de cele șase artiste putea sugera alegoric foarte multe, de la șase explozii nucleare concomitente produse pe două rânduri, până la familia de plante mai sus-amintite dezrădăcinate de vântul aspru al unei toamne înaintate ce le ducea în vârtejurile sale cine știe unde.

- A... a... ai văzut?... I...im...imperialismul mu...muribund azvârlit de...de... re...revolta pro...pro...proletară cât...cât...co...acolo! reuși colegul să-și susure explicațiile șoptite de la două banchete aflate în laterala stângă. După care a trebuit să tacă, în protestele locale exprimate în onomatopee viguroase.

- Cele șase balerine trebuiră să-și execute de câteva ori scurtul număr coregrafic, în aplauzele sălii sculate în picioare care bisase până la epistarxis.

După terminarea numărului de balet, sala se cufundă într-o liniște sepulcrală, o dată cu reflectoarele care se stinseră evanescent. Când la fel de lent se făcu lumină, scena înfățișa imaginea unei Volgi cu ape precum cristalul, pe malurile căreia stătea o rusalcă, în acompaniamentul unei reflexive melodii de balalaică. Privea tristă în undele fluviului, fiind la un pas de a izbucni în plâns. Mai în profunzimea malului și privind trufaș, se afla un burjui care o scruta concupiscent-neîndurător. – *Avea de gând să îi cedeze?... Căci acest compromis era singurul mijloc spre a spera pentru dânsa cât și pentru iubitul Teleghin la un viitor trai mai bun.* – În plus – sugera tartorul printr-o cât se poate de descriptivă pantomimă susținută acum de tumultul produs de orchestră – *el era în măsură să i-l salveze pe iubitul Teleghin de la avatarurile frontului de pe care altfel poate avea să nu se mai întoarcă – în schimbul însă mărunțului favor pe care i-l cerea.* – *Ce făcea? Avea de gând să se hotărască o dată?...* - Într-un acces de diperare, fata sugerează la rându-i printr-o mișcare scurtă posibilitatea de a se arunca în râu. – Dar vai, hotărârea i se schimbă în următoarea secundă în fața întrebării dramatice: *cui va rămâne iubitul ei?...* Așa că se întoarce spre burjui, cu brațele deschise, oprindu-se doar când se lovește de pântecu-i rocambolesc. Acum îi zărește de aproape figura-i

dezgustător de lătăreață și congestionată, încadrată de uriașele mustăți pe oală, care îi face chipul și mai bălos; într-un nou acces de oripilare, rusalca își îngroapă obrazul în mâini, lăsându-se ușor să cadă în genunchi la picioarele tartorului. – Pentru iubitul ei este gata să facă orice sacrificiu!...

Dar nu mai este nevoie: orchestra atacă acum viguros **Marșul Roșu. *Revoluția a învins! Toată puterea în mâna Sovietelor!*** punctează emoționat translatorul care și până atunci interpretase pentru public, cu glas gătit, cele sugerate de pantomimă. - În zare, se profilează o îndepărtată coloană flancată de drapele roșii ce amintește de alinierea unei companii în marș. Din culise irupe de aproape urmat de tovarășii săi însuși Teleghin, costumat în uniformă de soldat roșu. Se apropie cu pași de linx de cuplul format din burjuii rămas stană de piatră, și fata ce se ridică siderată din genunchi. Teleghin pricepe rapid situația și, cuprins de furie – ridică baioneta să lovească. În ultima clipă însă revine – alegând ca armă a crimei lancea steagului Partidului pe care îl avea în cealaltă mână, înfigându-i ascuțișul în pieptul nemernicului. Tovarășii săi, cu săbiile deja trase din teacă se apropie la rândul lor, înfigându-le pe rând în trupul satirului. Acesta, cu brațele ridicate spre cer parcă a rugăciune către un Dumnezeu al cărui singur scop păruse a fi comercializarea opiului către popor – se prăbușește la rându-i tremurând în spasmele agoniei, la picioarele rusalcăi care acum îl privește de sus mai-cu-milă-mai-cu-silă. Îmbrățișându-i ciocănelele pe care i le și pupă, rupe logica de până atunci a pantomimei și, vorbind cavernos – moare, nu înainte de a-și face critica și autocritica cerându-și iertare prin glasul translatorului pentru toate rusalcele a căror castitate o răpise în decursul unei vieți mârșave.

- Ți...ți...a plăcut?...Fa...fantastic...do...domnule! îngăimă trăgându-și emoționat nasul colegul care în drumul spre ieșire reușise să treacă de cele două fotolii care îi separau, alăturându-se mulțimii ce nemaifiinnd interesată de genericul spectacolului, începuse să o ia alene spre ieșiri.

*

Întregul grup s-a oprit la braseria din blocul-turn de vizavi, de acum consacrată pentru micul festin nocturn ce urma după ieșirile de la spectacole. Se aflau acolo în acele ocazii cu preponderență oameni din protipendada culturală a orașului, existând parcă un acord tacit al muritorilor de rând ce anume în astfel de prilejuri nu își făceau consumațiile acolo, ca pentru a-i lăsa pe „trăzniții” de artiști să se simtă în acele seri bine ei între ei.

... - Cel mai mult mi-a plăcut scena cu rusalca ce cădea în genunchi în fața burjuului. Nu de alta – dar ăsta e momentul ce anunță deznodământul și apariția lui Teleghin. – Nu-i așa, Mateiuțu? Ce bărbat frumos iubitul rusalcai... Și se aplecă peste masă mimând că-l mângâie tandru pe Mateiuțu pe față, precum pe un imberb, ca și cum acesta ar fi fost Teleghin - gest din fața căruia cel vizat se retrase cu un zâmbet vizibil stânjenit.

Era Baliseea poetesa, editoare la o renumită gazetă literară a timpului, ținând acolo rubrica omonimă pe care o ținea și Mateiuțu la revista lui. Era soția nu mai celebrului poet al perioadei, și se credea mai interesantă pentru că semna rubricile de Poșta Redacției cu numele câte unui aspirant la gloria literară al cărui patronim i se părea la fel de răsunător ca pseudonimul dânsei. Într-un rând primise somația de a-și înceta practica vecină cu uzul de fals, însă își continuase senină hachița, cu convingerea intimă că este **a priori** intangibilă.

- Baliseea, te rog – puțină moderație, se făcu auzită vocea gravă ca de tuncet a celebrului consort.

Mateiuțu stătea mai departe proptit în scaun cu zâmbetu-i fâstâcit și alura unui ins ce tocmai a reușit să se ferească în ultimul moment de atingerea unei șopârle jurasice. În urmă cu patru ani, fusese repartizat spre angajare în exact redacția unde lucra tandra-i colegă de breaslă. Cu un sănătos instinct de conservare, avusese o reacție viguroasă, pentru început propunându-și să găsească urgent ieșirea locației în care se afla; după ce reușise asta, nu se oprise decât la sediul primului șantier apărut în cale, unde prezentase doar actele doveditoare că a făcut numai opt clase, prin acest tertip reușind să lucreze acolo vreo două săptămâni ca

necalificat. După care doar insistențele conjugate a vreo opt foști colegi de facultate reușiră să-l smulgă de acolo, sub ochii cât cepele ale bietului diriginte de șantier care în cele din urmă nici nu se mai strădui să priceapă ceva. Fusese angajat într-o altă redacție, numai după ce în prealabil toți cei opt foști colegi îl rugaseră aproape simultan ca, la următoarea ocazie când va mai intenționa să fugă în lume – în prealabil să-i anunțe și pe dâșii.

- Da' de unde l-ai luat dragă așa de sfios? Direct de la schitul de măicuțe? interogă concupiscenta intempestiv și cam neprotocolar.

- Vai, doamna Baliseea – se poate să vorbești așa?... Până și tovarășul redactor-șef de la revistă mi-a spus ultima oară când l-am vizitat că Mateiuțu este un rușinos și un timid!... Uitați-vă cum l-ați speriat – hai, pui, fi și tu mai îndrăzneț, ce Dumnezeu?...

- *Nu mișcă nimeni !*

O clipă, peste întreaga braserie se așternu stupoarea. În următorul moment, însă, câteva *aaaa*-uri șăgalniceacompaniate de râsete dezghețară atmosfera. Era protagonistul și regizorul unui film nu de mult debutat pe ecranul aceluiași Palat, pârând să dea buzna acolo chiar de pe pânza de cinema.

Unul dintre consumatori, bărbos și cu fața ovală, semănând cu altul din prestigioșii artiști ce jucaseră în peliculă, se desprinsese de lângă masa cu picior lung unde în față tocmai avea un carton cu pateuri înțepenite.

- *Domnule comisar – nu trageți ! Vă promit – nimeni nu va mișca !*

Hohotele de râs se întetiră când cu gest rapid acesta apăsă pe comutatoarele localului, închizând în totalitate lumina.

- Mi-ai dat clasă, domnule ! La atâta prezență de spirit chiar nu mă așteptam ! spuse regizorul luându-l după umeri. – Ce mai faci, domnule redactor – mai scrii, mai scrii ? îl întrebă complice, văzându-se că se cunosc bine.

- E – facem și noi ce putem, în limitele permise de epocă ! ...

- Și care mai sunt limitele acestei epoci nenorocite?...întrebă „comisarul” în surdină.

-Do...do...domnule co...comisar... ă...ăsta...dom...domnule regi...regizor...bi...bi...bine ați venit î...între no...noi... Ați fo...fost...î...în seara a...asta la...la... spe...spectacol?

Era Eugen, radiind tot de fericire.

- Bine te-am găsit, tinere!...Nu, am bilete poimîine seară. Dar știam că toată „crema” este în seara asta aici, așa că sunt în trecere.

- Do...domnule re...gi...gizor – o sin...sin...gură în...întrebare: co... comisarul Mu...Mureșan a...a...exi...exis... existat cu... cu... ade... adevărat?...

- Da. În realitate fac rolul comisarului Alimănescu. Un incoruptibil al anilor '40, care după al doilea război mondial a constatat - de altfel just - că singura diferență între extrema dreaptă și cea stângă în cele din urmă temeinic instaurată - este doar de culoare. Nu a înțeles pare-se că există o mare deosebire între prima jumătate a anilor '40 și a doua jumătate a acestui deceniu - încercând să-și facă meseria și cu cea de a doua categorie de infractori. - A fost găsit într-o dimineață în fața unui birt din Pantelimon ciuruit de gloanțe. Așa s-a încheiat cariera unui polițist născut, nu făcut - pe care unchiul meu de asemenea lucrător de poliție, l-a avut chiar de coleg.

- Pac, pac - nu mișcă nimeni, fața la perete !

Un puști ca un bulgăre blond apăruse inopinat din spatele unei măsuțe, „țintindu-l” pe „comisar” atît cu privirile rupte parcă din zenitul cerului, cât și cu revolverul de plastic dotat cu capse.

Zâmbind, regizorul se apropie încet de țânc:

- Câți ani ai?

- Cinci, raspunse puștiul cu hotărâre.

- Țștia sunt anișori - nu ani. Astea sunt preocupările tale la doar cinci ani?

- Dar și tu făceai la fel în sala de cinema. Tu de ce făceai?

„Comisarul” zâmbi din nou.

- M-am gândit că trebuie să facă cineva și chestia asta.

Mângâindu-l pe părul de culoarea spicului de grâu, îi desprinse revolverul din mână introducându-i-l în teaca pe care copilul o purta la șold.

- O asemenea unealtă teribilă nu ar trebui să existe nici măcar pe post de jucărie. În al doilea rând, nu trebuie să îndrepti o armă nici chiar în joacă împotriva unui om dezarmat și pe care nici măcar nu-l cunoști.

Mângâie încă o dată copilul pe cap, apoi se îndreptă discret spre ușă, ieșind numai după ce salută cu două degete la borul pălăriei.

*

Precedentul cu publicarea genului de proză-poezie din plicul *lui* – adică al protejatului care prin subiectele alese și modul de tratare al acestora chiar că dădea motivație celui mai înverșunat nihilism literar – îl determină pe Mateiuțu a nu lua foarte în serios discursul cerberului de dinainte de a-i pune plicul pe masă. Motiv pentru care în săptămânile ce au urmat, selectă din vrafal de plicuri sosite la redacție pe adresa rubricii sale câteva în care stilul clasic își făcea simțită pregnant prezența, în condițiile în care autorul chiar avea de spus. Selectă însă în paralel și un alt gen de texte mai îndrăznețe ca stil și abordare, care chiar dacă neglijau epicul sau prozodia, totuși prin modul în care fuseseră scrise erau extrem de interesante prin abstracțiunile care corect deciptate sugerau mai mult decât s-ar fi putut crede la prima vedere, aducând într-adevăr un suflu nou – nonconformist.

Toate acestea produsese o mai mare audiență revistei cu rezultanta logică de creștere a vânzărilor și posibilitatea unei ridicări de tiraj.

Acesta a fost momentul în care s-au sesizat anumite persoane de *bun simț*, dintre acelea pentru care **plus-valoarea** și **rentabilitatea** erau socotite *crime*. Motiv pentru care într-o dimineață ușa biroului lui Mateiuțu aproape că era să iasă din țâțâni din pricina violenței cu care a fost deschisă. În prag, tovarășul redactor-șef, cu figura unui fermier de la munte care tocmai a văzut lupul în ograda sa:

- Ce-ai făcut??...

Preocupat cu amestecarea matinală a cafelei, Mateiuțu ridică privirea încet, cu o mină chinută:

- Ca de obicei, cred că am pus o linguriță de zahăr în plus...
În rest – toate vechi.

- Nu avem timp pentru deriziune! Situația este deosebit de gravă! flutură celălalt viguros ultimul număr al revistei. – Și toate astea nu s-ar fii întâmplat dacă tovarășa Pușa, tovarășa dumitale de viață și idealuri, nu și-ar fii întrerupt inexplicabil vizitele hebdomadare ce mi le făcea, în scopul discutării situației dumitale, precum și a hotărârilor pe care de comun acord le luam cu rolul corectării atitudinii ce o ai, a îndreptării acțiunilor ce te caracterizează pe un făgaș corespunzător!

- Nu mai spune!...

La zece era fixată o ședință redacțională fulger. Singurul punct pe agenda consiliului de război: situația revistei. – Prezența - obligatorie.

- Este de neîngăduit atitudinea tovarășului nostru de muncă, responsabilul cu rubrica ce este asemenea unei porți către paginile prestigioasei noastre reviste are ca scop promovarea de noi și noi talente literare care vor asigura în conformitate cu Programul Partidului de făurire a Societății Socialiste Multilateral Dezvoltate și de înaintare a patriei spre Visul de Aur al omenirii – comunismul. Decadența nu are ce căuta în viața noastră nouă, atitudinea mic-burgheză este o crimă – nu există în societatea în care trăim loc pentru luciferici sau pentru adepții politicii de așteptare; ori cu noi, comuniștii – ori împotriva noastră – adică a poporului! – mai spuse tovarășul redactor-șef cu sigure descendențe nonlegionare. – Și totuși, în ciuda acestor imperative arhicunoscute – există aici, între noi, un *element*...

- Eu am plecat, se ridică pe neașteptate Mateiuțu de la locul său. – Dacă nu s-a răcit chiar de tot, cu puțină apă caldă cred că pot redresa cafeaua aia.

- Nu pleci nicăieri! răcni tartorul cu riscul de a-și rupe vreo coardă vocală. – Reia-ți imediat locul pe scaun, altminteri până diseară vei avea contractul de muncă desfăcut cu articol disciplinar!

- To...tovarăşe re...red...redactor-şef! N...n...nu e...este d...drept! De când Ma...Mate...Mateiuţu a pre...preluat ru...rubrica, re...revi...revista noas...noas...noastră...

- Tăcere! De astăzi înainte vreau ca toată lumea să înţeleagă că în acest loc de muncă nu este spaţiu decât pentru un singur şef! În spiritul eticii şi echităţii socialiste, într-o lume în care **duşmanul se află peste tot**, poporul unic muncitor are dreptul la o apărare eficientă care se poate realiza numai...

- Cu condiţia ca tu să fi apărătorul... Când îţi spun eu – cafeua aia mai poate fi salvată – nu vrei să mă crezi!...

- Nu fii impertinent! Ți-am mai spus că nu este momentul pentru diatribă!...

- Întotdeauna când mă lovesc de alde tine, ştiu sigur că satira este singurul acid cu care mai puteţi fi estompaţi!

Se pregăti să treacă dincolo de uşă.

- M... Mateiuţu...d...d...dacă nu...nu...mai ai cafea, l...l...la...mi...mine gă...găseşti în...întod...întodeauna ceai. Pe...pe...raf...raftul di...din jos, d...d...dreapta!...

*

Pâcla lăptoasă a amurgului de noiembrie începuse pe neştiute să se lase asupra oraşului, fiind sfâşâiata intempestiv doar de lumina felinarelor stradale ce izbucniră în zeci de licurici. Se făcea de acum întuneric mai devreme, era doar ora 17:20.

Cocoţat pe unul din stâlpii diafragmei pregătite a fi umplute cu beton în acea noapte, Mateiuţu contempla de la etajul blocului aflat încă în fază de structură acea privelişte panoramică. Programul se terminase. Şi o dată cu acesta, isprăvise şi el a consolida ultimile bare de oţel-beton prin legături executate cu bucăţi se sârmă fixate cu ajutorul cleştelui cioc-de-raţă, întărind totodată şi panourile de cofraj acolo unde era cazul cu ajutorul cuielor lungi pe care le ţinea în buzunarul de piele atârnat de centură, alături de piolet.

La baza construcției, chiar în fața porții de ieșire din șantier, muncitorii în loc să plece unul câte unul către casă – se încolonoau într-o curioasă formație ce amintea de celei trei grupe ale unui pluton cazon.

- Toți muncitorii *s-a* încolonat?

Cel ce făcea pe ofițerul de continuitate era un imberb de 19 ani, cules mai mult mort decât viu de pe stradă. Hămesit și jegos, fusese omenit și încadrat semilegal de unul din șefii de echipă pe care îl detronase mai apoi prin tupeu, trimițându-l la roabă, în timp ce el instaurase prin specularea dezbinării dintre oameni și eterna gregaritate a acestora un fel de eră micro-neo-stalinistă.

- Bă, tu nu vezi că toți muncitorii *e* încolonați de plecare? strigă spre stâlpul de unde Mateiuțu nu se clintise. - Tu de ce nu vii la apel – ești mai cu patru boașe?

Mateiuțu își puse alene în mișcare statura masivă de peste 1,85 cu cele aproximativ 100 de kilograme, hotărât ca de data asta să nu mai piardă cu nici un preț *apelul de seară*. Coborî fără grabă scările, lasându-l pe satrap și mamelucii săi să stea o bună bucată de timp în burnița ce începea să cadă din ce în ce mai deasă. Într-un târziu, ajunse în fața panoului de cofraj ce unea parterul clădirii cu solul. Înaintă cu aceiași lipsă de grabă până în fața celuiilalt.

- Ai zis ceva și eu nu am auzit? întrebă nu foarte tare.

Celălalt pricepu că în acel moment își riscă întreg edificiul de autoritate construit cu atâta trudă în câteva luni. Și își jucă cartea.

- Bă, vezi că în seara asta **am nervi!**...urlă cu mimică de nebun furios.

Pe parcursul coborârii celor opt nivele, Mateiuțu strânsese în gură o spută densă, datorată țigărilor fumate în acea zi. Pe care celălalt o primi scurt în față, aproape concomitent cu un năpraznic dos de labă. S-ar fi prăbușit ca un sac de cartofi, dacă celălalt nu l-ar fii susținut generos, înfigându-i cealaltă lopată în beregată. Și fiindcă nimic nu trebuie să rămână fără epilog, corecția se termină cu un pumn ca un baros aplicat nu prea tare în țeastă. Apoi îi dădu drumul.

Celălalt a căzut moale în genunchi, cu privirile rătăcite ce măturau acum țărâna. Mateiuțu se aplecă de astă dată ceva mai mult către interlocutor și, din noua postură care îl avantaja net, îi spuse cu calm nefiresc:

- Din seara asta, toți muncitorii, din momentul încheierii programului - pleacă cum *vrea* ei! Decât să uiți ce ți-am zis acu' până mâine la aceeași oră, mai cuminte ar fi să iei ceva lecitină!... - Sfârșitul interviului. - Cară-te!...

Timorați, ceilalți începuseră să plece d-a-ndăratelea, dipărând ca niște umbre dincolo de gardul șantierului. Într-un târziu, celălalt își revenise și dădu la rându-i s-o întindă.

- Ia stai! se răzgândi Mateiuțu. Mâine am de armat o bună parte din placa etajului șase de la blocul P12. Te aștept la ora 7:00 în fața tronsonului 1. Vii singur, să nu te caut eu – da?

Socotind că o singură cazma peste felinare îi fusese suficientă în acea zi, celălalt începu să se retragă fugind lateral, dând des și aprobator din cap.

Cu aceeași lipsă de grabă, se urcă înapoi pe nivel. Sprijinindu-se de stâlpul cu a cărui consolidare își încheiase munca pe acea zi, își aprinse o țigară. Lipsa oricărui obstacol mai înalt din raza câmpului vizual făcea ca panorama oferită privirii să fie vastă, compusă din multitudinea de străzi a căror încrengătură se pierdea departe în noapte, flancate fiind de puzderia de luminițe ce se uneau în zare cu altele mai dese și mai palide ce marcau preiferia orașului, pentru ca și mai departe, undeva în câmp, să se vadă stinse ca niște candelă abia licărind locul așezării vreunei comune. Acordurile meditative ale celebrului *Limes light* compus de prestigiosul Charlie Chaplin erau pe deplin justificate.

În poarta șantierului se afla o siluetă în alb. Omul îi zărise jarul țigării și îi făcea acum semne. Când a ajuns iarăși jos, îl recunoscă imediat pe Eugen în nelipsitul său impermeabil alb.

- Ce...ce...faci? De ce... de ce... n...n...nu ai aju...ajuns în...încă a...acasă? T...te-am căutat...

Mateiuțu remarcă imediat că glasul celuilalt este stins.

- Ce-i cu tine, Eugen? Ești bolnav? întrebă îngrijorat.

Drept răspuns, celălalt prinse a luneca lent spre pământ.

- Ce e, mă omule, cu tine? Mă duc să chem Salvarea!

- N...nu... lasă!... i se cramponă celălalt de brațe, revenind la verticalitate.

Sufla din greu și rapid, ca și cum până în acel moment ar fi fost supus cine știe cărui efort. Continua din prudență să se țină de brațele celuilalt.

- S...s-a făcut...făcut... drep...drep...tate! Pe u...unde n-am fo...fost!... Is... Isbășencu a...a...fost da...dat...l...l...la mun...munca de...de...jos!... De...de...mâ...mâine să vii...î...înapoi... Te rugăm... Doamne...nu...nu...mai pot!... Sunt ostenit!...

- Liniștește-te, Eugen! Hai cu mine, să stai puțin jos!

Îl luă de mână ca pe un copil ducându-l câțiva pași până lângă o baracă aflată în apropiere pe a cărei laterală se afla o băncuță.

- Pe...peste o...o...săp...săptămână eu p...plec!... La...la...Viena. Mi s-a...mi s-a a...apro...aprobat o...operația...

- E, ai văzut? O să se rezolve, mă! Și după recuperarea într-o clinică de logopedie, o să vii înapoi și o să stăm la palavre până ne plictisim!

- P...poate!...Nu...numai că pe...pe...coardele vo...vocale la...la...radio...radiografie mi s-a...mi s-a...de...descoperit ce...ceva...U...un...no...nodul. S-ar putea...s-ar putea...să...să...fie...

- Nu e! zise autoritar Mateiuțu. Nu e! Ai să vezi, vei veni perfect recuperat înapoi și imediat ce vei fi complet restabilit – prima bere am s-o dau eu!

- D...dacă zi...zici tu!...

Celălalt păruse a-și mai fi revenit. Se ridică, îndreptându-se spre ieșire. Când ajunse pe trotuar, s-a întors:

- D...dacă mi...mi...se în...întâmplă ceva, v...vreau să...să te rog ca...mă...măcar de Să...Sărbători, da...dacă...te...te...duci l...la cimitir, să...să-i pui și maică...maică-mi u...un bu...bucet d...de flori pe mor...mormânt!...Promiți?...

Cel suferind îl țintuise cu ochii săi limpezi și albaștri.

Încercând să-și stăpânească emoția, celălalt se apropie de el.

- Promit. Dar ai să vezi, nu o să fie nevoie, peste câteva luni o să râdem de convorbirea pe care am avut-o în seara asta.

Aproape cu brutalitate, îl cuprinse pe celălalt în brațele sale precum menghina, încercând în continuare să-și stăpânească emoția. După câteva clipe celălalt se deprinse brusc și, după ce îl mai țintui încă o dată cu ochii săi senini și expresivi, ieși precipitat pe poarta șantierului.

Încet-încet burnița începu să se transforme într-o ploaie mărunță și molcomă de toamnă. Matei trecu cu aceiași lentoare șoseaua de acum pustie, intrând în scara blocului său situată aproape perpendicular pe intrarea în șantier, care de mâine avea să reprezinte fostul său loc de muncă.

Revoluție și premeditare

Când ultimul din grup care trebuia să sosească în *Rondul Roman* se orpi lângă ei, **Hydrostates**, unul dintre cei aflați la vârsta matură, aruncă o ultimă privire semicircular-conspirativă împrejurimilor. Discuțiilor de mare importanță ce le aveau de fiecare dată, se cuvenea a li se da discreția necesară, astfel încât toți membrii grupului să rămână în maximă siguranță.

Ultimul care sosise era și prâslea fracțiunii și, ațintindu-și pentru început ochii săi migdalați și etern melancolici asupra întregii găști, le strânse tuturor zâmbitor-protocolar mâinile. Ajungând în fața **Politrucului**, unul dintre veteranii de vârstă ai grupării, gestul de cordialitate formală dură ceva mai mult, căci acesta îl prelungi nefiresc scuturându-i pentru mai multe secunde viguros brațul:

- Ești prima și ultima generație tânără care a apucat să vadă mizeria de acum. Așa... Căci noi, cei mai vârstnici, ne luăm angajamentul că lucrurile nu vor rămâne astfel!...

- Este inuman, domnule! se aprinse **Hydrostates** după cum îi era felul. – Nu e drept, pentru socialism s-au sacrificat și au murit oameni în țara asta! Valorile perene ale comunismului științific nu pot fi compromise de un ins ajuns accidental în fruntea Partidului nostru! – Nu asta au vrut bunicii și străbunicii noștri!...

Se hotărî pe loc crearea **Comitetului Secret pentru Reformarea Socialismului Național**. Președinte Executiv – **Hydrostates**.

- La nevoie, vom acționa în forță! Vom critica fără menajamente în adunările de partid starea de lucruri existentă și, o dată nevoiți să ieșim la lumină, vom forma asemenea revoluționarilor francezi de la 1789 un Comitet al Salvării Publice. Da, să nu creadă cei care vor să întineze în țara asta idealurile nobile ale socialismului că vom sta cu mâna în sân! Să nu creadă odiosul dictator că vom asista pasivi la degradingolada pe care se pregătește să o producă!

- Eu l-aș ruga pentru început să nu mai reformeze biata Limbă Română, punându-l ca la școală să scrie corect de o sută de ori **municipiile** și **tuturor!**^{*} crezu cineva că este necesar să destindă atmosfera printr-o vorbă malițioasă.

Lui **Hydrostates** i se cam deranjase cravata. Luă o pauză pentru a și-o aranja meticulos, moment de care profită **Politrucul** spre a continua destinderea atmosferei cu o nouă glumă.

- E, cred că a sosit momentul să bem o bere; așa... am de gând să las a mi se face cinste după principiul *dai în mine, dai în Nicu – dai în Nicu, dai și-o bere!* – Ce zici, Prâslea – așa...ție nu ți s-a făcut sete?

- Ce să zic, tovarășe Boroconschi – cât am stat la Paris m-am cam dezvățat de nemțeasca băutură. Știți, francezii beau cantități impresionante de vin! Asortate mai totdeauna cu tartine cu brânză, mai adăugă el, aplecându-se politicos, în timp ce veteranul îi oferea teutonicul proviant.

- Așa... Și cum se observă de acolo *realizările* din patria noastră?

*

Pronunțarea stâlcită a lui Ceaușescu era **municipiile** și **tuturor**.

Tânărul nu răspunde imediat, preocupat fiind cu savurarea primei înghițituri din lichidul înțepător și rece.

- Să vedeți, acolo nu se prea discută despre asta. Din invidie, desigur. O singură dată, anul trecut, niște foști amici de ai mei francezi s-au uitat mai atent când au văzut o televizare în direct de la București, cu ocazia citirii unui discurs oficial prilejuit de încheierea Jocurilor Olimpice. La început, nu am înțeles de ce se tăvăleau pe jos de râs, după care mi-am dat seama: din pricina emoției, tovarășul Nicolae Ceaușescu își începuse lecturarea discursului prin citirea celor cinci cercuri olimpice ce alcătuiau antetul cu care fusese ornat festiv fiecare pagină a speech-ului.

- Ca să vezi, puștiule, de cine am ajuns să fim conduși! Așa...
- Tu nu ai dori ca lucrurile să se schimbe?...

- Cum să nu dorească, domnule, cum să nu dorească, interveni cu parapon **Hydrostates** care între timp reușise să-și rearanjeze cravata în deranj. – Numai că nu realizează, ca întreaga tânără generație. Din prea multă loialitate!

- Dar tovarășul Nicolae Ceaușescu este un mare patriot, ați văzut cum s-a comportat acum cinci ani când cu invadarea Cehoslovaciei, încercă cu voce subțirică să-și justifice fidelitatea reprezentantului junimii naționale. – Să știți că tot Occidentul îl admiră pentru asta: micul David care l-a înfruntat pe marele Goliat...

- Bleah! exhibă **Hydrostates** cu năduf. - Micul David care l-a înfruntat pe... Ești naiv, *hidalgo*!... Nici o clipă nu a fost vorba de o confruntare, ci de o înscenare menită a-i face pe apuseni să creadă că în lagărul socialist a apărut o breșă, așa încât măcar un singur stat socialist să fie mai credibil în fața bancherilor lagărului capitalist, și astfel să „beneficieze” de subsidii și tehnologie de acolo pe care în mare parte cui crezi că o să paseze?... celui pe care-l înfruntă!... Reține, *hidalgo*, niciodată tovarășul al cărui nume l-ai pronunțat, nu va face mai mult decât îi va spune stăpânul său; în felul acesta va avea tot sprijinul moscovit împotriva căruia și-a încordat „praștia” de conivență cu acesta, dar și credibilitatea aducătoare de finanțe a Apusului, deci toate condițiile ca printr-un abil joc de basculă să instaureze un regim de dictatură personală

extrem de eficient și durabil. Ceea ce, noi aici de față, vrem cu orice preț să împiedicăm!...

Un timp, liniștea deveni hegemonă, răstimp în care conspiratorii își mai luară un rând de sticle. După care se purcase la crearea **Comitetului Național pentru Stoparea Odioasei Dictaturi**, acesta având să aibă cât de curând un program pe care participanții aveau să-l redacteze în urma uneia din viitoarele lor întâlniri. În program, ca punct principal, avea să figureze printre altele ca finalul construcției socialismului să nu se mai soldeze cu edificarea societății comuniste, ci a **capitalismului de stânga**, agrementat cu o **democrație originală**. – Cu riscul nedemocratic al cumulului de funcții, președinte al acestui nou Comitet avea să fie ales tot **Hydrostates**.

În acel moment interveni în discuție **Paleontologul**. Fusesse admis în grupare din nu se știe ce considerente, cunoscut fiind faptul că poseda *origini nesănătoase* în calitatea sa de urmaș de exploatatori burghezo-moșierești, cu un unchi prin alianță academician în timpul monarhiei de *tristă aducere amintire*, precum și tatăl său avocat care era fiul unor *canibalice bestii moșierești*, foști proprietari a unei destul de întinse latifundii din Nord-Estul țării. I se recunoșteau însă de către toți membri grupării marea sa capacitate de sinteză, de intelectual autentic, așa cum restul *tovarășilor* nu prea aveau de unde să aibă în instrucția lor genetică, întrucât putuseră să spolieze fosta elită intelectuală a țării de orice, chiar și de viață – numai de ereditate, nu.

- Dhomnilor – își începu dânsul una din interesantele sale dizertații convergent istoric-geologice – este cunoscut faptul că în istoria umanității – ca și în istoria vieții pe pământ – factorul numit *imponderabil* a avut dintotdeauna un rol nemeritat de important; cine și-ar fi imaginat – presupunând, în mod absurd, desigur, că în acea epocă geologică ar fi putut exista un observator humanoid – că acum 65 de milioane de ani acel asteroid avea să schimbe definitiv istoria vieții pe Terra, oferindu-le supremația acelor aparent biceșnice viețuitoare numite mamiferele, ce aveau să se înmulțească și să se diversifice până la toate formele cunoscute astăzi prin

intermediul aceluia învingător sthrămoș comun al nostru, al tuturor – numit *Puhrigatorius*?... - Prin analogie – dacă îmi pehrmiteți – cine și-ar fi putut închipui faptul că catastrofa originară a secolului XX – și am numit aici Phrimul Război Mondial – ar fi putut să rephrezinte punctul de plecare al phrăbușirii unei lumi deja aflate în decrepitudine avansată datorată sistemului economic mercantil -endogamic phromovat – aducând totodată zohrii unei lumi noi, rephrezentate de masele care cu ocazia aceluia aphant chataclism aveau phractic să irupă în istohrie?... Dacă îmi pehrmiteți – cine și-ar fi putut imagina...

Nimeni nu-i interzise, însă nici nu mai ascultau discursul interesant, interdisciplinar și extrem de aplicat al **Paleontologului**, întrucât sosise momentul psihologic pentru cel de-al treilea rând de berici. Ocazie cu care, pentru mai multă siguranță, fu fondat un nou **Comitet, al Înființării Democratice al Capitalismului de Stânga**, al cărui șef, în spitirul Democrației Originale de care urma să fie secondat, a fost alea fatalmente tot **Hydrostates**.

- Nu pentru asta am luptat noi, puștiule – își începu explicațiile **Politrucul** în timp ce-și inaugura a patra berică. – Așa... Noi dorim în funcții supreme oameni ridicați din rândul masselor muncitoare, e adevărat, nu elemente descompuse, izolate și periferice ca cel pe care îl crezi tu patriot. Așa... Socialismul se poate edifica numai de către clasa muncitoare – clasă purtătoare de progres – de fiii ei cei mai înaintați în gândire capabili să transpună în fapte idealurile pentru care au suferit – așa... - înaintașii noștri, cât și o bună parte din noi... așa...

- Da, preluă iar inițiativa **Hydrostates** care având în vedere că în **contradicție neantagonistă** cu ceilalți ajunsese la a șaptea capsulă, vorbea nițel mai împleticit. – Mi-amintesc de tata, săracu', care deși nonalcoolic, din obidă pentru exploatarea la care era supusă clasa muncitoare achita în ziua de leafă în semn de solidaritate consumațiile proletariatului stors de vlagă aflat în crâșma riverană fabricii unde lucra. Apoi venea acasă fredonând *Internaționala*, în timp ce mama îi ținea isonul, hrânindu-ne până la chenzina următoare cu pătrimea de salariu rămas – plus *idealurile revoluționare*. Dar lasă, au luat după Eliberare *bestiile moșierești* ce

au meritat, și și-o vor mai lua dacă vor încerca vreodată să profite de vremelnicele probleme existente în sânul Partidului nostru revoluționar!

Pe loc, în timp ce vânzătoarea de la Buturugă deschidea un nou rând de beri – a opta pentru **Hydrostates**, respectiv a șaptea și a șasea pentru **Politruc** și **Hidalgo** respectându-se în acest mod dialectic butada cu *fiecăruia după necesități* – a fost înființat **Consiliul Național pentru Protejarea Eroilor Clasei Muncitoare**, măsură plină de bun-simț și prevedere, având ca scop protejarea intereselor corifeilor clasei mai sus-amintite atât de eventualele intenții revanșarde ale epigonilor exploatorilor de odinioară – cât și de tendințele deviaționiste ale unor tovarăși vremelnici sau definitiv deraiiați. Nimeni nu se mai osteni să propună un șef pentru acest nou **Comitet**, întrucât se subînțelegea cine avea să fie acesta.

- Totul va fi schimbat! izbucni pe neașteptate **Politrucul** viguros, dar împleticit. Așa...

- De ce I. T. B. – și nu A. R. T. B.?...îl ajută cu limba încleiată **Hydrostates**.

- De ce I. D. E. B. – și nu C. O. E. L. R. ? avu o sclipire de inspirație și **Hidalgo**.

- Așa... De ce I. C. A. B. – și nu – TERRA - APA? reveni cu ceva și **Politrucul**.

Hydrostates nu mai interveni cu altă propunere, întrucât pentru dânsul apăruse de ceva vreme o mărunță contradicție internă care dacă nu avea să fie rezolvată curând, risca să se transforme într-un mic diferend între el și restul publicului călător din parc: anume că aproape patru litri de bere – iată, în acel moment patru litri și jumătate – își cereau dreptul la expectorare mai abitir decât masele populare oprimate de regimul burghezo-moșieresc drepturile, ieșite la demonstrații pe ecranele din cinematografele orașului – iar aceasta de urgență. Problema era că cea mai apropiată toaletă se afla în parc la vreo trei sute de metri de locul legicei sale necesități – un punct prea îndepărtat în acel moment pentru dumnealui, în plus, existând riscul ca respectiva vespasiană să nu fie, de pildă, deschisă. Pe măsura

trecerii timpului contradicția se agravă și datorită statuii riverane reprezentând o femeie cu un urciur în mână din care se scurgea un viguros șuvoi de apă; ceea ce îl inspiră pe chinuit care prin formația sa tehnică era o fire pragmatică, determinându-l a face o legătură intrinsecă între propria-i necesitate, canalul de scurgere aflat la câțiva pași și femeia de piatră din al cărei urciur continua neabătut să se scurgă fluidul. Momentul ajungerii de asupra grătarului salvator s-a dovedit a fi salutar, întrucât o secundă dacă ar fi întârziat, lichidul ar fi început să țâșnească din **Hydrostates** precum apa printr-un baraj la a cărui execuție nu s-a respectat la prepararea betonului rețeta proiectată de ingineri și tehnicieni.

Dinspre cântarul public aflat nu departe de acolo se auzi un țipăt scurt, o cucoană coborând precipitat de pe platan spre a o lua la fugă pe aleea laterală. O tânără mămică se repezi după țâncul care împleticit inspecta zona și, luându-l în brațe, se îndepărtă numaidecât.

Impresionat de acest fapt, **Politrucul** execută prin puterea exemplului un sfert de cerc la dreapta sa și, nepreocupat atât de mult de igiena publică precum colegul său de conspirație, își începu transfazarea pe pereții *Buturugii* unde bufetiera trebăluise până atunci ștergând niște pahare.

- Ce dracu' faci, dom'le? țipă ea ascuțit când auzind susurul se uită afară. – Din toamna lu' paș' patru nu s-a mai văzut așa ceva! Aici te-ai găsit să te ușurezi?

Aflat în plină activitate, **Politrucul** ridică spre dânsa o privire care cerea îngăduință:

- Așa...

Reacția se dovedi însă a fi contrară.

- Cară-te dracului d-aci, că te iau cu mătura! zbieră dânsa punându-și instantaneu amenințarea în practică.

Printre trecătorii din ce în ce mai grăbiți, doi milițieni își făcură apariția. Îl încadraseră pe **Hydrostates**, privindu-l cu gura căscată.

- Ce faci aici, mami? întrebă unul din ei.

Președintele tuturor Comisiilor, Comitetelor și Asociațiilor Subversive născute în acea zi în parcul Cișmigiu râgâi răsunător,

pentru ca mai apoi să ofteze ușurat. Terminase tot ce avea de făcut, inclusiv scuturarea viguroasă a șarpelui de dinaintea închiderii șlițului.

- Tati, chiar nu vrei să vorbești și cu noi? interveni al doilea ulan. - Ce făcuși, bre, aci te găsiși s-o comiți, ziua în amiaza mare, când ai o budă ici, și alta colea? indică omul cele doua puncte cardinale cu pulanul.

Conspiratorul luase în sfârșit act de existența notabilităților care îi susțineau acum verticalitatea devenită precară. Așa că reacționează furtunos, declamând cu glas autoritar:

- Având în vedere că orele sunt înaintate, declar ședința închisă! Reluarea lucrărilor mâine, la aceeași oră! conchise cu glas de leu.

- Ia hai la secție! Să declari câte ceva și p-acolo! zise celălalt începând să-și caute în geanta ca de moașă chitanțierul de amenzi.

Profitând de precipitarea evenimentelor care îl făcuseră să rămână în umbră, **Politrucul** începu să urce iepurește *Movila* ale cărei poale erau chiar la baza bufetului în vecinătatea căruia se cinstiseră prodigios, în acordurile a încă unui *așa...*, provocând printre altele și retragerea precipitată a tuturor perechilor ce ascunse prin firide se giuguliseră liniștite până în acel moment.

Hidalgo la rândul-i nu pierduse vremea. Trecând prin fața statuii *Sissi* - cea cu urciorul dătător de idei nesănătoase - aruncă o privire feroasă acesteia, după care părăsind *Rondul Roman* se angajă cu pași mărunți pe *Aleea Îndrăgostiților* care îl duse în cele din urmă în *Rondul Scriitorilor*. Se opri nu se știe de ce în fața bustului lui Bacovia, privindu-l concentrat din poziția ușor contorsionată pe care începea să o aibă, ca și cum o bilă de plumb agățată de grumaz l-ar fi tras în jos.

- Aici ajunseși? îi disturbă contemplarea o voce de undeva din spate. - Te cam trage așa la somn, ai? Las' că te trezim noi la secție!... Ia umblă! îl mână sticletele din laterală.

Ajunși la locul conjurației purtătoare de progres, constatară că este peste poate să se circule cu reținuții *per-pedes* până la circă. Cu capul în piept, așezat pe un scaun, **Hydrostates** dormea buștean sforăind ca o locomotivă cu aburi pregătită să părăsească

gara. Lângă dânsul, siderat, **Paleontologul** – singurul neabțiguit, mărturie a acestei realități fiind și acum cele două sticle de Cico ce mai tronau încă pe măsuta metalică.

- Dhomnilor, dahr ce spun eu - thovarăși – dintotdeauna s-a phutut constata că existența este uneohri phresărată de complexe de împhrejurări vădit dilematice a căror apahrență vizibil subiectivă nu threbuie să...

- Mata ce mai dorești?Îl luă scurt unul dintre gabori. – Nu ai destule alei pe unde să te plimbi? Hai, circulă!...

După care ajutat de ceilalți colegi împinse în IMS-ul tocmai sosit pe cei doi obosiți, spre a demara imediat în trombă.

La cruce

Când trăsura adăstă în fața porții cimitirului, lucrătorii se aflau de ceva timp încolonați ordonat în locul unde cu aproximație *domnu' contabilé* își fixa mai totdeauna scaunul și măsuta portabilă pe care își deschidea catastiful în care le erau trecute lefurile pe acea lună. Însoțit de un tânăr spilcuit, *domnu' contabilé* coborî cu obișnuita-i gravitate abosolut necesră – credea dânsul – în scopul menținerii distanței necesare, așa încât *mojicul să nu-și poată a lua nicipând nasu' la purtare.*

- Aci, Ioachimițiule!

Simbriașii apreciaseră bine. *Domnu' contabilé* se oprise în același loc în care o făcuse și ultima oară. Nimeni nu reușise vreodată a-l face să-și scimbe acel loc, într-un rând fixându-se acolo după ce făcu abstracție de faptul că lucrătorii din întâmplare se încolonaseră la vreo douăzeci de metri distanță. De asemenea, nimeni nu-l putuse determina să intre vreodată în capela încă nedată în folosință spre a împărți acolo simbriile, nici chiar când

într-un rând o ploaie repede de primăvară agrementată cu tunete și fulgere îi făcuse pe toți ciuciulete, *domnu' contabilé* continuându-și nestingherit ritualul lunar sub stihiiile dezlănțuite ale naturii ca și cum ar fi lucrat sub cel mai duios soare de primăvară.

- Ce v-ați strâns mă, aci, ca în jurul cazanului cazon, înainte să ajung eu? Dacă vă iau amendă câte 60 de bani, ce-oți zice mai apăi?!...

Oamenii lăsaseră capul în pământ ca și cum ar fi făcut un lucru de mare rușine. Îngânără mai apoi într-un cor murmurat, cu o sincronizare uimitoare, de parcă un regizor le-ar fi stabilit din timp textul scuzei:

- Iertați-ne și nu ne oropsiți, *domnu' contabilé*, că n-o să se mai repete!...

- Păi v-om ierta, de! zise el pe ton critic, că ce să facem – până la urmă sunteți ai noștri!... D-ai n-are ursu coadă, că l-a păcălit vulpea – iar simbriașul valah parale, de harnic ce e!... - Aide, treceți pe un rând în fața mea, să isprăvim mai degrabă!

În tot acest timp, tânărul asistent pregătise cu gesturi aferate cele necesare lucrului, deshizând măsuța și scăunelul pliante, punând călimara umplută ochi la locul convenit, așezând tocul pe mijlocul registrului, retrăgându-se apoi cu doi pași grațioși în spatele stăpânului, împreunându-și mâinile pe pântec și sfârșind prin a ținti zarea cu o privire plină de demnitate, de lacheu nemeritat de stăpânul mai tot timpul fără temei nemulțumit.

După ce își fixă ochelarii de sârmă pe nas spre a avea pe de asupra a ce să privească, *domnu' contabilé* aruncă o privire relativ distrată în catastif, murmurând un *Mda...* mormăit care îi trăda mulțumirea deplină pe care nu voia să și-o exprime pentru calculele impecabil executate. Totuși:

- Băi, Ioachimițiule, de câte ori te-am rugat să nu mai treci *totalurile* cu cerneală roșie?! Asta e contabilitate, mă, nu *poeizii* scrise pe hârtie roz-bombo'-parfumat pentru ibovnică!...

Figura celui interpelat se făcuse mai demnă. Privirile devenite ușor tăioase erau aruncate acum mai în față, prin ușoara

lăsare a capului pe spate. Buzele se subțiaseră strângându-se, tremurând imperceptibil.

- Am vrută, *domnu' contabilé*, să facem o *drastică* subliniere pentru privirile domniei-voastre poate câteodată obosite de prea multă muncă. De alfel, noi...

Dar stăpânul nu-l mai asculta.

- Gheorghe Vasile!

- 'zent!

- Apropie-te!

- 'înțeleș!

Preocupat, tartorul polilor din lădița de alături căută o vreme zumzând în condică. Apoi izbucni volubil:

- E, ai văzut că se poate?! Luna asta îți iei toți banii! Dacă n-ai o zi lipsă?... Cine face ca tine, ca tine are să pățească; 2 lei pe zi x 26 de zile – 52 de franci. Na, ține! Ș-acu', semnează!

- Da' nu știi a scrie...

- Atunci pune deș' tu!Îl pofti arătându-i călimara de alături.

Lucrătorul puse degetu îmbibat în cerneală lăsând o pată cât o pecete domenască.

- Altu'!...

- Să trăiți *domnu' contabilé*!

- Ce mai faci, dom' le?...

- Bine, să trăiți!

- Ce-ți mai face Maricica? A născut?

- Da, să trăiți!

- Ce?...

- O vițică, mânca-o-ar tata s-o mănânce – să trăiți! Am și botezat-o: Joiana!...

- E brava, brava!... Vezi că luna asta ai lipsit două zile: 48 de franci cu muștrare!...

- Am lipsit că a născut Marițica...

- Da' ce, nu putea să nască singură?... Aide, du-te!...

Monoton, lucrătorii se apropiau unul după altul. *Domnu' contabilé* se cam plictisise, avea nevoie de un divertisment și schimbare a tematicii, așa că privirea îi căzu pe crucea de fier

groasă și înaltă ce urma să încununeze turla capelei mortuare încă în construcție.

- Mă, da' voi n-ați mai pusără o dată crucea asta?... Că dacă eram eu aici – uite-așa o aburcam pân' acum în vârflîncheie lovindu-și sonor degetele.

Oamenii nu știau ce să răspundă. Crezură deci că e mai nimerit să tacă. Din spate, însă, tânărul asistent crezu că e de datoria lui să intervină, mai ales că mărinimia sa avea să fie deșartată pentru niște oameni sărmani a căror ignoranță nu avea cum să-i apere de toanele unuia mai școlit ca ei.

- Nu e chiar așa de simplu, *domnu' contabilé!*... La ei e puțin mai complicat, nu ca la domniile-noastre unde repede putem să scriem cât *face* doi cu doi. Structura de rezistență la care lucrează ei e nevoie să...

Tartorul se întoarse încet în scaun spre tânărul din spatele său, ascultându-i explicațiile aparent pertinente cu un zâmbet zeflemitor pornit din vârful buzelor și ale ochilor.

- Mă, Ioachimițiule, știam că pe lângă operații cu țifre tu te pricepi doar la *poiezii* – da' văd că le ai și cu clăditul!

Tânărul își mușcă buza, înroșindu-se ca o pătlăgică coaptă strașnic. Stăpânul dădea în vileag unul din secretele sala cele mai intime, după ce decoperise la spatele unei condici un catren dintr-un poem pe care de jumătate de an îl trimisese la o revistă de profil, neprimind încă nici un răspuns.

- Dacă te pricepi tu la atâtea, mă întreb cum de n-ai făcut și armata, ca știi câte ceva și de cătănie – ha?

Afrontul era acum dublu, insinuându-se pe de asupra și faptul că s-ar fi fofilat de o îndatorire obștească, cunoscut fiind că tânărul era de familie mai înstărită, care ar fi putut să-l ajute pecuniar în acest sens.

- Pentru că, *domnu' contabilé*, până acum n-am căzutără niciodată la *sorti* în această privință. Altminteri, să fiți sigur, că tânărul aicea de față n-ar ezita a-și face datoria sub faldurile drapelului Măriei-Sale!

Buza și bărbia îi tremurau deopotrivă, împreună cu vocea care trăda un început de revoltă.

Domnu' contabilé, îl privea acum într-o atitudine de contemplație blegoasă, sprijinindu-și doar falca în plama mică și albă precum de domnișoară de pension. Zâmbetu-i mefistofelic îi dispăruse de pe chip, lăsând loc doar unei indiferențe adânci.

- Știi ce, mă Ioachimițiule – mie mi s-a făcut foame... Câte ceasuri să fie?... - Ia du-te mățăluță coala peste drum la crâșma Ghencii de cere un *meniu complet* ... Aidi, du-te și să vii degrab'! – Să vie altu'! se adresa șirului de lucrători ce păstrau respectuos o distanță de vreo zece metri.

Preocupat, își reluă operațiunea de căutare a simbriașilor, folosindu-se de vârful condeiului cu care lăsa din loc în loc o dâră de cerneală.

- Tiii, domnule!... Ce făcuși?... Numa' nouă zile pe luna asta!?!...

Omul din fața sa lăsase spășit privirile în pământ.

- Cum de-ai izbutit?...

Și lasând o privire critică în catastif, *domnu' contabilé* începu să scrie preocupat ceva în rubrica *Reclamațiuni*.

- Să vedeți, *domnu' contabilé*, luna aiasta am fostără cam bolnavi...

Oprindu-se din scris, funcționarul ridică o privire ascuțită către omul cu privire posomorâtă.

- Numa' azi nu s-a nemerit să nu fii bolnav, în ziua de simbrie – ha?!... - Încă o lună să mai faci una ca asta, Teofile – și spui la *Consoțiu* să te puie pe liber. Păi treabă e asta, măi Teofile?! Na, ține acilea optesprezece franci și zi-i *merci*! Că cred că nici d-ăștia n-ai făcutără pe luna asta!...

- Îmmm, *domnu' contabilé*, da' cu banii aiștia n-o să am nici d-o litră de vin... și uite, și acum sunt cam bolnăvior – mă cam doare o măsea...

Domnu' contabilé se mulțumi a-i mai arunca doar o privire ca un trăsnet. Lucrătoul se retrase cu umerii căzuți.

Pe sub bolta de intrare a țintirimului se vedea în acel moment *meniul complet* comandat. Era împins pe un cărucior ca de spital care nu se știe cum trecuse prin hârtoapele drumului împins personal de patronul cârciumii, ce pășea plin de

importanță, cu vârfurile ciubotelor ca de clown mult pe laterală, iar mustățile *pe furculiță*.

- Pofțiți, *domnu' contabilé*, *meniú*-ul ce avem onoarea să-l aducem personal pentru domnia-voastră: borș de perișoare ca fel unu iar ca fel doi, specialitatea casei – iahnie de fasole cu cârnat. – Vă dorim poftă bună și sperăm ca și pe viitor să aveți bunătatea a apela tot la noi!

Plecă la fel de important cum sosise, parcă cu vârfurile botinelor și mai pe lateral dispuse. Într-un târziu, dispăru dincolo de ieșire cu tot cu căruțul atoturuitor ce părea că are să scoale morții din racle.

După ce trase pe un colț al mesei registrul și ustensilele de scris, asistentul își relua discret locul său, cu mâinile împreunate în față.

Domnu' contabilé începu să mănânce cu lăcomie, ca și cum atunci ar fi scăpat din temniță. La a cincea sorbitură rămase cu lingura în aer. Din stânga sa, un cortegiu funerar își făcu simțită prezența prin țipetele sfâșâietoare ale bocitoarelor de profesie care în răstimpuri se loveau cu capul de sicriu.

- Auzi, mamă ce să facă el!... Să se omoare fiindcă l-a părăsit Frosinaaa!...vivandiera naibii, să nu se bucure de ăla cu care își face felu' acum, s-o trăsnească Țel-de-Sus și Maica Precista, să...

Lângă sicriu, preotul răspopit agita grav și lent din cădelniță, cântând din mers și pe nas *Stâlpii* ce pare-se îi știa pe de rost. La un moment dat procesiunea se opri. Ajunseseră la destinație. Un miros înțepător de tămâie părea să se fi răspândit în tot cimitirul.

- Hm... auzi, domnule, din ce să se omoare: din amor!...

Și cu un semn a dezaprobare din cap, *domnu' contabilé* trecu la felul doi.

- Ia zi-i, bă Ioachimițiule, *poietul* ăla *al vostru* național nu și-a luat zilili acu' vreo opt ani din aceleași pricini?

Cel interpelat își relua atitudinea demnă.

- *Domnu' contabilé*, nu să cade a vorbi astfel de marele poete al neamului care odihnește în somnu-i prematur, la nici zece verste de noi, în țintirimul Șerban-Vodă. - Adevărat că a fost îndrăgostit

nepotrivit de o femeie măritată și poetesă la rându-i care a murit în același an cu el, dar...

- De ce nu te lași tu de meseria cu țifre, mă Ioachimițiule, ca să îi iei locu'? Că văz că le ai cu stihurile; ți-a răspunsă aia la care le-ai trimis?

Interpretă cum dori tăcerea adâncă, plină de semnificații metafizice a tânărului.

- E, ai văzut?... Totu' până aci: puțini *vrea*, Ioachimițiule, să moară săraci, dând în zadar banii pe hârtie decât să-și trateze mai bine la Italia oftica!

Domnu' contabilé isprăvisese dejunul. Îi rămăseseră în farfurie un sfert de cârnat și o lingură de iahnie, iar în cănița ca de pușcăriaș câteva linguri de borș și o perișoară stâlcită. Turnă restul de ciorbă în farfurie, frânse dumaticatul de pâine neconsumat, zvârlindu-l peste tot acel terci.

- Ție nu ți-e foame, măi Ioachimițiule? Na!întinse farfuria pregătindu-se să-l îndestuleze și pe cel din spatele său.

- Mersim, *domnu' contabilé*, dar noi am statără la masă înainte să plecăm spre slujbă, spuse tânărul cu cea mai marțial-înțepată atitudine pe care și-o luase pe ziua aceia.

De undeva din spate, nevăzut de nimeni, se apropiase un tip hirsut cu priviri sălbatice.

- Domnule... fie-ți milă... nu am mâncat de trei zile... fă-ți pomană și cu mine...

- Na, că s-a găsit client!... Dacă n-ai vrut tu, uite că s-a găsit altu'!...

Dinspre cortegiul funerar se auzeau primii bulgări de pământ aruncați cu lopețile pe racla lăsată în criptă. O femeie despletită, nurlie încă tânără desculță și cu rochia pe jumătate descheiată străbătea aleea, apropiindu-se de cortegiu, după ce intrase ca o vijelie pe poartă.

- Nuu... nuuu... nu-l îngropați... că eu îl iubesc... cum a putut să facă una ca asta?...

Era Frosina pocăită. Un glas unanim de revoltă străbătea printre cei ce alcătuiau procesiunea.

- Pleacă de acilea, căte! Nu ți-i destul că l-ai băgat de așa june în țărână? Căzătură!...

- Nuu... nuuu... nu-l îngropați... lăsați-mă să-l mai văz o dată... aoleo, Doamne, Doamne – ce năpastă a fost să cază pe capu' mieu!...

- Mda... plescăi din limbă *domnu' contabilé* stenahorisit de scenă. – Tu ce stai acolo? Apropie-te, dom'nelzise ultimului lucrător ce cu basca în mână aștepta să-și ia simbria.

Și reluându-și căutarea preocupată cu penița, într-un târziu găsi. Ridică o privire admirativă către cel din fața sa:

- Bravo, nene! Da' ce-ai făcut – ai lucrat și *duminicele*?...

- Da, *domnu' contabilé*, eu am fost tot timpul acilea, am avut de lucru și noaptea cu fiarele ce țin sus cupola...

- Mde... așa o fi... dacă zici 'mneata... că prea o zici cu foc... bravo! – Na, 60 de franci în cap!... Semnează...

Asistentul începuse deja să strângă, pliind la loc scaunul și masa pe care le luă la subsuoară după ce introduse registrul și ustensilele de scris într-un sac generos. După care merse în grabă spre trăsura ce îi aștepta în fața porții, pe capra căreia vizitiul ce se sculă brusc din moțăială își mână viguros bidiviii, nearuncând nici măcar o privire femeii răvășite care la rându-i ieșise în acel moment ca o furtună pe poarta țintirimului.

Cătălin Rădulescu

Nume fișier: Catalin_Radulescu-Povestiri_din_estul_indepartat-vol3.doc
Director: G:\Documents and Settings\editura\editura-online\catalin-
radulescu\web
Șablon: D:\Documents and Settings\NICOLAS\Application
Data\Microsoft\Templates\Normal.dot
Titlu: Povestiri din Estul îndepărtat
Subiect:
Autor: CATALIN
Cuvinte cheie:
Comentarii:
Data creării: 15.12.2008 21:22:00
Număr de revizie: 2
Ultima salvare : 15.12.2008 21:22:00
Ultima salvare făcută de: NICU N. TOMONIU
Timp total de editare: 6 Minute
Ultima imprimare pe: 15.12.2008 21:22:00
Ca la ultima imprimare completă
Număr de pagini: 64
Număr de cuvinte: 18.796 (aprox.)
Număr de caractere: 109.017 (aprox.)